

NORDISK DEMOGRAFI

ORGAN FOR NORDISK DEMOGRAFISK FORENING

5. HEFTE

1974

OSLO 1974

NORDISK DEMOGRAFI
ORGAN FOR NORDISK DEMOGRAFISK FORENING
5. HEFTE 1974

INNHOLD

	Side
1. Foreningssaker	2
2. Meningsutveksling knyttet til Verdensbefolkningskonferansen 1974	11
2.1 Erland Hofsten, 26/6 1974: "Världsbefolkningsåret och Bukarestkonferensen"	11
2.2 P.C. Matthiessen, 17/9 1974: "Status efter Bukarest"	14
2.3 Kommentarer til Erland Hofsten fra Mogens Boserup, 15/10 1974	16
2.4 Svar til Mogens Boserup fra Erland Hofsten, 29/10 1974	19
2.5 Slutreplik fra Mogens Boserup, 3/11 1974	20
3. Demografisk nytt fra de nordiske land	21
4. Demografiske forskningsprosjekter i de nordiske land	27
5. Nordisk bibliografi	33
6. Medlemsfortegnelse	38

Redaktører av NORDISK DEMOGRAFI, 5. hefte:

Tor Haldorsen og Jan M. Hoem, Statistisk Sentralbyrå, Oslo Dep., Oslo 1.

Redaksjonen ble avsluttet 4/11 1974.

1. FORENINGSSAKER

STYRET I NORDISK DEMOGRAFISK FORENING, valgt for perioden fra årsmøtet 18/6 1973 fram til neste årsmøte.

Formann: Jan M. Hoem, Norge.

Styremedlemmer: Gudni Baldursson, Island.
Ståle Dyrvik, Norge.
Erland Hofsten, Sverige.
Ingvar Holmberg, Sverige.
Jette Jensen, Danmark.
Jarl Lindgren, Finland.
P.C. Matthiessen, Danmark.
Aarno Strømmer, Finland.

Funksjonærer: Kasserer og sekretær: Helge Brunborg, Norge.
Redaksjonssekretær: Tor Haldorsen, Norge.

Revisorer: Lars Østby, Norge.
Sølvi Sogner, Norge.
Kjeld Fisker, Danmark, suppleant.
Jan Quist, Sverige, suppleant.

NORDISK DEMOGRAFISK FORENING

Foreningen ble stiftet 15. august 1968 under et møte holdt i tilknytning til nordiske demografisk symposium, som ble holdt i Hattby i Finland. Dens formål er å fremme innsikten om befolkningsproblemenes store betydning i vår tid og om hvordan demografiske metoder kan anvendes på de ulike områder i samfunnslivet. Foreningen vil derfor stimulere interessen for forskning og utdanning i demografi i de nordiske land. Den vil fremme kontakten nordiske demografer imellom og likeledes deres kontakter med kolleger utenom Norden. Foreningen setter sitt formål ut i livet ved å spre opplysning, avholde møter og symposier, utgi skrifter, og utarbeide og framføre forslag om tiltak egnet til å forbedre demografiens stilling i Norden.

Foreningens nåværende statutter gjengis på side 5. Statuttene er under revisjon.

Foreningen utgir skriftserien Scandinavian Population Studies. Denne inneholder arbeider som er lagt fram på foreningens symposier.

Foreningen utgir også medlemsbladet Nordisk Demografi.

Medlemmene fra ett og samme land utgjør en nasjonal seksjon innen den nordiske foreningen. I praksis har de danske, finske og svenske seksjonene organisert seg som egne, nasjonale foreninger. Den norske seksjonen ble etablert som nasjonal forening på årsmøtet i november 1974.

En har dessverre ikke oppnådd noen skikkelig kontakt med islandske demografer, men også disse kan i prinsippet være medlemmer av den nordiske foreningen.

TIDLIGERE FORMENN I NORDISK DEMOGRAFISK FORENING.

Gunnar Fougsted, Finland, 1968-1969.

Erland Hofsten, Sverige, 1970-1972.

Altti Majava, 1972-1973.

Jan M. Hoem, Norge, 1973-1974.

STADGAR
för
NORDISK DEMOGRAFISK FÖRENING

§ 1.

Föreningens namn är på danska och norska Nordisk demografisk forening, på finska Pohjoismainen väestötieteen yhdistys, på isländska Norraent demögrafiskt félag och på svenska Nordisk demografisk förening.

Föreningens hemort är huvudstaden i det nordiska land, där föreningens ordförande är hemmahörande.

Föreningens diskussions- och protokollspråk är danska, norska och svenska.

§ 2.

Föreningens ändamål är att främja insikten om befolkningsproblemens stora betydelse i vår tid samt om de demografiska metodernas användbarhet på samhällslivets skilda områden. Föreningen vill därför stimulera intresset för forskning och utbildning i demografi i de nordiska länderna samt främja de nordiska demografernas inbördes kontakter ävensom deras kontakter med kolleger utanför Nordens gränser. Sitt syfte förverkligar föreningen genom att sprida information, anordna möten och symposier, utge skrifter samt utarbeta och framföra förslag till åtgärder, som är ägnade att förbättra demografins ställning i Norden.

§ 3.

Till ny medlem kan av styrelsen antas person, som genom demografisk forskning eller på annat sätt visat intresse för demografiska frågor och vars inval rekommenderas av tre medlemmar i föreningen. Nordiska medlemmar av International Union for the Scientific Study of Population kan utan ovannämnda rekommendation antas till medlemmar i föreningen.

Medlemmarna från ett och samma land bildar en nationell sektion inom föreningen.

§ 4.

Ledningen av föreningens löpande angelägenheter handhas av en styrelse bestående av nio ledamöter, varav två från Danmark, två från Finland, en från Island, två från Norge och två från Sverige. Ledamöterna väljs av respektive nationella sektioner för tiden från årsmöte till följande årsmöte. Styrelsen väljer inom sig en ordförande och en viceordförande samt utser inom eller utom styrelsen sekreterare, skattmästare och de övriga funktionärer, vilkas biträde erfordras i föreningens verksamhet.

§ 5.

Föreningens namn tecknas av styrelsens ordförande ensam eller gemensamt av två styrelseledamöter. Styrelsen kan befullmäktiga sekreteraren, skattmästaren eller annan funktionär att ensam teckna föreningens namn.

§ 6.

Föreningens räkenskapsår avslutas den 30. april. Räkenskapen och handlingarna rörande föreningens förvaltning bör senast inom tre veckor efter räkenskapsperiodens slut överlämnas till föreningens revisorer, vilka inom utgången av maj månad bör till föreningens styrelse avge en skriftlig berättelse över utförd granskning av föreningens räkenskaper och förvaltning samt över inventering av dess egendom.

§ 7.

Kallelse till föreningens möte utfärdas av styrelsen genom brev till föreningens medlemmar. Kallelse till årsmöte bör ske minst 4 veckor i förväg.

Frånvarande medlem kan genom fullmakt överlåta sin rösträtt vid årsmöte åt närvarande medlem.

§ 8.

Vid årsmötet behandlas följande ärenden:

- 1) styrelsens årsberättelse jämte redovisning över förvaltningen av föreningens egendom;
- 2) revisionsberättelse;
- 3) fastställande av bokslut;
- 4) ansvarsfrihet åt styrelse och funktionärer;
- 5) fastställande av medlemsavgifterna;
- 6) konstaterande av styrelsens sammansättning med ledning av de val, som förrättats i de nationella sektionerna;
- 7) val av två revisorer och två revisorssuppleanter;
- 8) övriga i kallelsen nämnda ärenden.

§ 9.

Ändring av föreningens stadgar kan endast ske vid årsmöte. Ändringsförslag skall utsändas på förhand och skall godkännas av minst tvåtredjedelar av alla vid omröstningen avgivna röster.

Beslut om föreningens upplösning kan väckas blott vid årsmöte och beslutas vid följande årsmöte därest beslutet omfattas av minst tvåtredjedelar av alla vid omröstningen avgivna röster.

§ 10.

I händelse föreningen upplöses, äger årsmötet fatta beslut angående användningen av föreningens egendom till förmån för syften, som befinns vara överensstämmande med föreningens ändamål. Har årsmötet underlåtit detta, äger styrelsen rätt att bestämma härom.

DANSK DEMOGRAFISK FORENING

Formann: P.C. Matthiessen.

Kasserer: Jette Jensen.

Suppleanter: Otto Andersen.

Hugo von Linstow.

Revisor: J. Wedebye.

Hanne Hansen, suppleant.

Foredragsmøter:

1. Hannes Hyrenius: "Befolkningssektorens behandling inden for den problemkreds, der ofte sammenfattes under betegnelsen "Limits to Growth", 29/1 1973.
2. P.C. Matthiessen: "Abortstatistikken efter indførelsen af fri abort", 28/2 1974.

Vedtægter for: Dansk Demografisk Forening, sektion af Nordisk Demografisk Forening.

Vedtøget ved det stiftende møde tirsdag den 21. marts 1972.

Foreningens navn	§ 1. Foreningens navn er: "Dansk Demografisk Forening, sektion af Nordisk Demografisk Forening".
Foreningens formål	§ 2. Foreningen har til formål at virke for størst mulig meningsudveksling mellem danske demografiske forskere indbyrdes og mellem disse og udenlandske demografiske forskere, det sidste i nær tilknytning til Nordisk Demografisk Forenings virke.
Medlemskredsen	§ 3. Foreningen omfatter danske medlemmer af Nordisk Demografisk Forening. Betingelserne for optagelse i foreningen er svarende til betingelserne for optagelse i Nordisk Demografisk Forening. Medlemsskab af Nordisk Demografisk Forening indebærer automatisk medlemsskab af Dansk Demografisk Forening, ligesom medlemsskab af Dansk Demografisk Forening medfører medlemsskab af Nordisk Demografisk Forening.
Årsmøde	§ 4. Foreningen afholder et årligt medlemsmøde i december, hvor de tilstedeværende, uanset deres antal, ved simpelt flertal vælger en formand og en kasserer, hvis opgave er at virke som danske styrelsesrepræsentanter i Nordisk Demografisk Forening samt i øvrigt at drage omsorg for den praktiske realisering af formålsbestemmelsen i § 2. Endvidere vælges en revisor og en revisorsuppleant. Ved samme lejlighed og efter samme principper skal der desuden, blandt foreningens medlemmer, vælges suppleanter for formanden og kassereren. Funktionsperioden for de valgte personer samt disses suppleanter er 1 år. Indkaldelse til årsmødet finder sted senest 14 dage før mødets afholdelse. Samtidig med indkaldelsen udsendes regnskab. Regnskabsåret er kalenderåret.
Kontingent	§ 5. Ved årsmødet fastsættes endvidere regler for kontingentbetaling til Dansk Demografisk Forening.
Styrelsesrepræsentanternes kompetence.	§ 6. Formanden og kassereren kan i deres egenskab af styrelsesrepræsentanter i Nordisk Demografisk Forening træffe bindende aftaler med denne forening på de danske medlemmers vegne vedrørende forhold, der opfylder formålet i vedtægter for Dansk Demografisk Forening, sektion af Nordisk Demografisk Forening og for Nordisk Demografisk Forening.

DEMOGRAFISKA FÖRENINGEN I FINLAND.

Ordförande: Aarno Strömmer.

Viceordförande: Altti Majava.

Sekreterare: Jarl Lindgren.

Skattmästare: Aimo Pulkkinen.

Övriga medlemmer i styrelsen: Mauri Nieminen,
K.E. Forsberg,
Jorna Hyppölä,
Mauri Nieminen

Aktiviteter:

1. Det tredje nordiske demografiske symposium, Tusby, Finland, 18.-20. juli 1973.
2. Demografiska föreningen i Finland anordnade tillsammans med Jyväskylä universitet i Jyväskylä 1.-6. juli en kurs i demografi. I kursen, som haft Gottskärskursen som förebild, utgjorde den formella demografien en betydande del. Som lärare vid kursen fungerar forskare och tjänstemän verksamma inom olika områden. I teoretisk demografi undervisade dr. Jan Hoem från Norge. Kursledare var Altti Majava och kursens sekreterare Aimo Pulkkinen. Deltagarna var i huvudsak verksamma vid forskningsinstitutet, högskolor och statistikcentralen.
3. Ett möte tillsammans med Statistiska Samfundet i Finland den 26/11 1973 vid vilket Hannes Hyrenius höll ett föredrag om internationella befolkningsproblem i forskning och politik.

DEN NORSKE SEKSJONEN AV NORDISK DEMOGRAFISK FORENING

Formann: Jan M. Hoem.

Viseformann: Ståle Dyrvik.

Suppleanter: Helge Brunborg, kasserer.
Tor Haldorsen, redaksjonssekretær.

Aktiviteter:

1. Kåseri av Leif Asbjørn Nygaard: "Systemdynamikk som analysemetode", årsmøtet, 16/10 1973.
2. Mandag 22. april 1974 arrangerte styret i den norske seksjonen av Nordisk demografisk forening et møte om befolkningslærens framtid i Norge på Trollvasshytta i Oslo, finansiert ved tilskudd fra Norges almenvitenskapelige forskningsråd. Møtet samlet 31 deltakere fra en rekke fag, og fra universiteter, høyskoler, frittstående forskningsinstitusjoner, opplysningsorganisasjoner, og statsadministrasjonen. Før møtet ble en nærmere redegjørelse sendt ut til potensielle deltakere, og etter møtet er det utarbeidet en møterapport. Etter forslag fra arrangørene vedtok møtet å nedsette en ad hoc komité for befolkningslærens framtid i Norge, med Jan M. Hoem som formann og med Thorvald Moe, Tore Thonstad og Lars Walløe som øvrige medlemmer. Komitéen fikk et mandat som kan formuleres slik:

- (i) Den skal utarbeide en innstilling om hvordan faget demografi kan utvikles på universitetsnivå her i landet over en femårsperiode fremover. Denne innstillingen skal legges fram for årsmøtet i den norske seksjonen av Nordisk demografisk forening tidlig i høst. Ad hoc-komitéens arbeid avsluttes med dette.
- (ii) For å unngå at en mister nok et år før et utviklingsprogram kan komme i gang, skal komitéen imidlertid alt i mai i år sende søknad til NAVF om et rekrutteringsstipendium i demografi for 1975. Komitéen skal også søke å utvirke at NAVF nedsetter et permanent utvalg til fremme av utviklingen av demografi på universitetsnivå. Denne innstilling som er nevnt under punkt (i) ovenfor, vil forhåpentlig kunne bli til nytte i arbeidet i et slikt utvalg.

SVENSK DEMOGRAFISK FÖRENING

Ordförande: Erland Hofsten.

Vice ordförande: Ingvar Holmberg.

Sekreterare/skattmästare: Britta Holmbeck.

Övriga ledamöter i styrelsen: Erik Bylund,
Tage Larsson,
Bengt Nilsson,
Carl-Erik Quensel,
Jan Trost.

Suppleanter: Ann-Mari Bolander,
Hans Malzer,
Jan Quist

Seminarium: Ingvar Holmberg informerade om Sveriges bidrag till FN's världsbefolkningsår 1974.

Stadgar för Demografiska föreningen, svensk sektion av Nordisk demografisk förening.

§ 1. Ändamål

Föreningen har till syfte att genom verksamhet i Sverige främja insikten om befolkningsproblemens stora betydelse i vår tid samt om de demografiska metodernas användbarhet på samhällslivets skilda områden.

§ 2. Medlemmar

Till medlem kan av styrelsen antas person, som genom demografisk forskning eller på annat sätt visat aktivt intresse för demografiska frågor. Den som invalts i föreningen är därmed automatiskt medlem av Nordisk demografisk förening.

§ 3. Styrelse

Ledningen av föreningens angelägenheter handhas av en styrelse, som består av lägst fem och högst åtta personer. Därjämte kan utses högst tre suppleanter. Av styrelseledamöterna skall en vara ordförande, en vice ordförande och en sekreterare. Styrelsen kan inom sig utse ett arbetsutskott.

§ 4. Kontakter med Nordisk demografisk förening

Ordföranden samt en annan medlem av styrelsen utgör samtidigt svenska ledamöter av styrelsen för Nordisk demografisk förening.

§ 5. Universitetskontakter

Vid var och en av de viktigare universitetsorterna, som inte finns representerad i styrelsen, utses en person, som får fungera som kontaktman.

§ 6. Årsmöte

Årsmöte hålls i samband med det första ordinarie sammanträdet varje år.

Vid årsmötet förekommer:

1. Styrelsens och revisorernas berättelser samt beviljande av ansvarsfrihet.
2. Val av ordförande för det nya verksamhetsåret.
3. Val av vice ordförande för det nya verksamhetsåret.
4. Val av sekreterare för det nya verksamhetsåret.
5. Val av ytterligare två till fem styrelseledamöter för det nya verksamhetsåret jämte eventuella suppleanter.
6. Utseende av kontaktmän i universitetsorterna.
7. Utseende av den styrelseledamot som jämte ordföranden skall vara styrelsemedlem i Nordisk demografisk förening.
8. Val av två revisorer och suppleanter för dessa.
9. Fastställande av årsavgiftens storlek.

§ 7. Årsavgift.

Årsavgiften består dels av en kontingent till Nordisk demografisk förening, dels av en avgift, avsedd för finansieringen av den svenska föreningens verksamhet. Storleken av den förra beslutas av Nordisk demografisk förening. Den senare avgiften utgår med halva beloppet för studenter och för medlemmar, som är bosatta utanför Stor-Stockholm.

§ 8. Stadgeändring

Ändring av föreningens stadgar kan endast ske vid årsmöte. Ändringsförslag skall vara utsänt till medlemmarna på förhand.

§ 9. Upplösning

Beslut om föreningens upplösning kan blott fattas vid årsmöte.

Ovanstående stadgar antagna vid föreningens första årsmöte i Stockholm den 3 mars 1970.

2. MENINGSUTVEKSLING KNYTTET TIL VERDENSBEFOLKNINGSKONFERANSEN 1974

2.1 Erland Hofsten, 26/6 1974: "Världsbefolkningsåret och Bukarestkonferensen"

Det är som bekant Förenta Nationerna, som har utnämnt 1974 till "världsbefolkningsåret". Atskilliga aktiviteter av demografiskt slag äger rum under detta år; den utan tvivel viktigaste bland dem är Bukarestkonferensen under senare delen av augusti.

Då denna artikel skrivs, återstår ännu rätt många veckor till konferensen, men man kan väl befara, att Nordisk demografi 1974 inte hinner utkomma förrän efter det konferensen har ägt rum. Det gör det litet svårt att skriva om den. Samtidigt är det angeläget att säga något om denna viktiga konferens.

En lösning skulle vara att skildra bakgrunden, dvs. att beskriva de båda tidigare konferenserna (i Rom 1954 och i Belgrad 1965), som närmast var vetenskapliga diskussionsmöten, samt att betona att det den här gången rör sig om politisk konferens, till vilken länderna sänder officiella delegationer, som väntas delta i fattandet av beslut. Men sådant känner alla intresserade redan till.

Däremot är det nog inte så många, som har läst det utkast till "World Plan of Action", som ska bilda underlaget för de viktigaste diskussionerna i Bukarest. Det kommer utan tvivel att stå strid om detta dokument, och det är tänkbart att den slutligt antagna planen kommer att avvika väsentligt från utkastet, men hur som helst bör det vara av intresse att redan på detta stadium diskutera och kommentera innehållet i det samma.

FN-resolutioner är alltid tunglästa och ordrika. Det är kanske oundvikligt, men det gör dem onekligen svårtolkade och får till resultat att de inte når ut på avsett sätt. Utkastet utgör inget undantag från denna regel.

FN-resolutioner brukar vidare ofta innehålla uppenbara motsägelser. Det beror på att man, när kontroverser uppstår under förberedelsearbetet, ofta löser motsättningarna på så sätt att båda parter får sina önskemål tillgodosedda, men i skilda paragrafer. Sedan kan båda parter citera "sin" paragraf. Man kan i aktionsplanen finna flera exempel på den saken.

Vad gäller själva innehållet i utkastet, så kanske yrkesdemografen först fäster sig vid att det innehåller ett helt avsnitt om "Education and training". Delvis vänder man sig här till u-länderna och talar om behovet att utbilda familjeplaneringspersonal m m, men det finns också en rad paragrafer, som i realiteten handlar om utbildning i demografi, och dessa paragrafer vänder sig till alla länder, således även industriländerna. I dessa paragrafer talas det exempelvis om utbildning i "population dynamics and policies", och det sägs att denna utbildning bör vara tvärvetenskaplig ("inter-disciplinary"). Man talar i sammanhanget uttryckligen om behovet av "population specialists", men samtidigt sägs det att också andra kategorier behöver få kunskaper om befolkningsproblem; särskilt nämns "social leaders, policy makers, and senior administrators".

Man kan knappast säga att något av de nordiska länderna uppfyller de krav, som resolutionsutkastet ställer i fråga om utbildning på befolkningsområdet. Sedan aktionsplanen blivit antagen i Bukarest, finns det därför all anledning att ta upp dessa frågor i varje land. Det skulle se väldigt illa ut, om det efter några år befinns, att de nordiska länderna just ingenting har företagit sig i fråga om det enda avsnitt i handlingsplanen, som direkt angår dem.

De ur allmän synpunkt viktigaste avsnitten i utkastet till aktionsplan handlar om familjeplanering och om befolkningspolitik, särskilt i fråga om u-länder. Bakom utkastets kyliga formuleringar döljer sig här ideologiska motsättningar, som utan tvivel kommer att komma tydligare fram vid själva konferensen och kanske ännu tydligare vid de parallellkonferenser, Population Tribune och Youth Population Conference, som äger rum samtidigt med huvudkonferensen i Bukarest.

Man har kunnat urskilja fyra olika ideologier på befolkningsområdet: den malthusianska, den antiimperialistiska, den nationalistiska och den moraliska. Låt mig helt hastigt gå igenom dem med början från slutet.

Den moraliska ideologin som går ut på att säga att inte bara aborter och steriliseringar utan också alla slag av preventivmedel är förkastliga, har väl numera - trots den påvliga encykliken för några år sedan - sett sina bästa dagar.

Den nationalistiska ideologin går ut på att säga att snabb folkökning och stor befolkning bör hälsas med tillfredsställelse. Inte heller den ideologin har väl numera så många anhängare. I texten till utkastet finner man dock en eftergift till denna grupp av länder; det heter på ett ställe att "länder som önskar öka sin befolkningstillväxt bör ... koncentrera sina ansträngningar på att minska dödligheten". Så gles som befolkningen ännu är i stora delar av Afrika och Syd-Amerika kan man hysa förståelse för att de berörda länderna saknar intresse för barnbegränsningsåtgärder. De behöver dock inte vara oroliga - folkökningen kommer under alla förhållanden att fortsätta och de kommer snart att ha en befolkning mycket större än den nuvarande. Uttalanden av det citerade slaget förefaller därför en smula överflödiga. - Något besläktad med den nationalistiska ideologin får man väl säga att den uppfattning är som Mogens Boserup har gett uttryck åt i sin nya bok Vor voksende verden.

Men huvudstriden står mellan den malthusianska och den anti-imperialistiska ideologin. Vad som karakteriserar dessa båda ideologier är nog allmänt känt, åtminstone bland demografer, men några ord kanske ändå kan vara på sin plats.

Malthusianerna talar gärna om "världens befolkningsproblem" och därmed menar de den snabba folkökningen och den hotande "överbefolkningen", närmast i u-länderna. Man menar att det är den växande befolkningen, som gör att jordens resurser föröds och att det är folkökningen, som utgör huvudhindret för den sociala och ekonomiska utvecklingen. Barnbegränsningen, eller som man vanligen föredrar att säga, familjeplaneringen, tilldelas följaktligen en avgörande roll. Vad det gäller är att hitta på nya och bättre preventivmetoder, att övertyga alla regeringar i u-länderna om att de måste lägga upp familjeplaneringsprogram samt att se till att dessa program blir effektivt administrerade. Stundom talas det också om nödvändigheten av att nedbringa den obetydliga folkökningen i industriländerna; det sägs att eftersom dessa länder gör av med en så stor del av jordens resurser, så utgör även den ringa folkökningen hos dem ett problem. Mot den malthusianska står den anti-imperialistiska ideologin. Många tror att motsättningen gäller inställningen till barnbegränsning. Detta är fel. Motståndarna till malthusianska tankegångar, som tillhör detta läger, är ivriga att framhålla, att det bör vara en rättighet för alla människor att ha tillgång till preventivmedel och att kunna planera storleken av sina familjer i enlighet med sina egna önskemål. Barnbegränsning utgör en förutsättning för kvinnornas frigörelse. Man håller naturligtvis också med om att en fortsatt exponentiell tillväxt av befolkningen i längden är en omöjlighet.

Nej, vad anti-imperialisterna främst vill få fram är att familjeplaneringspropagandan döljer den verkliga problematiken och att den dessutom är helt orealistisk - det går inte att med de medel som används åstadkomma någon nämnvärd nedgång i födelsetalen och även om det lyckades, så skulle det inte hjälpa utvecklingsprogrammen. Det talas ofta om "utvecklingsländer", och med detta ord vill man ge intrycket att en utveckling pågår. Den dystra sanningen är emellertid att de fattiga länderna exploateras av de rika länderna och att den obetydliga tillväxt, som dock sker i u-länderna, i huvudsak absorberas av en liten men snabbt växande överklass i u-länderna. Den stora massan av befolkningen lever däremot kvar i sin fattigdom. För dessa fattiga människor, som mestadels försörjer sig på primitivt jordbruk, är det en fördel, om barnantalet kan vara högt - barnens arbetskraft är deras viktigaste tillgång. Så länge man inte kan göra något åt u-ländernas beroendeförhållande, kan någon verklig utveckling inte komma i gång, och utan någon utveckling blir det inte heller någon fart på barnbegränsningen. Inte minst i de nordiska länderna är det mycket vanligt att man ser på folkökningsproblematiken med malthusianskt färgade glasögon. Propagandan är mycket omfattande och har fått stöd av många kvasivetenskapliga argument. Man kan exempelvis peka på kalkyler, som går ut på att visa hur mycket mera man tjänar på att investera i familjeplanering, jämfört med att investera i produktionsökning (Coale och Hoover; argumentationen ofta utnyttjad av MacNamara, världsbankens chef) och på Romklubbens exponentialkalkyler.

För personer med malthusianskt färgade åsikter blir huvudsyftet med Bukarestkonferensen att få också länder, som hittills varit tveksamma eller avvisande att acceptera dessa tankegångar. Meningen med World Plan of Action är att få fram en officiell text, som slutgiltigt och kraftigt stöder tanken att familjeplaneringsåtgärder är viktigare än allting annat samt att få större resurser till sådan verksamhet. I första hand vänder man sig till regeringarna; om sedan dessa regeringar har något stöd hos sina befolkningar bekymrar man sig i första omgången föga för.

Emellertid finns det tecken, som tyder på att anti-imperialistiska åsikterna nu har fått vind i seglen. Allt flera har börjat inse vilket beroendeförhållande länderna i Tredje världen står i, men samtidigt också vilken maktställning de ssa länder har, om de uppträder gemensamt (oljekrisen 1973/74 har bidragit härtill).

Det kan nämnas att det i samband med Bukarestkonferensen på privat initiativ har släppts ut ett par dokument, vari de anti-malthusianska tankegångarna klarläggs. Dessa manifest har mötts av ett påtalligt intresse och har signerats av ett stort antal inflytelserika personer. I dem klargörs att det viktiga i diskussionerna om befolkningsproblemen är att klargöra att man inte får se på dessa problem isolerat. Världens huvudproblem av i dag är uppdelningen i rika och fattiga länder samt uppdelningen på rika och fattiga människor i de enskilda länderna. I alltför stora delar av världen har vi ett ekonomiskt system, som innebär att de rika lever väl på de fattigas bekostnad.

Det finns ett särskilt skäl till att det i dagens läge är så angeläget att bemöta den malthusianska ideologin, och det är att man som en förlängning av den nuvarande argumentationen och som resultat av att familjeplaneringsinsatserna visar sig ge så obetydliga resultat, skymtar kraven på tvångsåtgärder. I olika sammanhang har det på sistone höjts röster för att nu räcker det inte längre med frivillighet utan nu måste man börja med tvångssterilisering, tillsättning av preventivmedel till födoämnen eller till dricksvattnet osv. Sådana tvångsåtgärder av närmast fascistisk karaktär har dock inte något stöd i utkastet till handlingsplan, som uttryckligen säger att man ska respektera föräldrarnas rätt att själva bestämma hur många barn de vill ha. I industriländerna föds nu inte flera barn än som nätt och jämt krävs för reproduktion, i en del fall rätt mycket färre. Om bara en utveckling kommer till stånd, finns det ingen anledning att tro att det skulle födas flera barn i de länder, som vi nu betecknar som u-länder.

2.2 P.C. Matthiessen, 17/9 1974: "Status efter Bukarest" (Kronik i Berlingske Tidende)

Baggrunden for afholdelsen af den netop afsluttede verdensbefolkningskonference i Bukarest er verdensbefolkningens stigende vækst. Jordens nuværende befolkning på 3,9 milliarder mennesker vil fordobles i løbet af godt 30 år, hvis det nuværende væksttempo forbliver uændret. I demografisk henseende går der en skarp skillelinie mellem industri- og udviklingslandene. Den årlige befolkningstilvækst i den førstnævnte gruppe udgør under 1 pct. I udviklingslandene - som har 2/3 af jordens befolkning - vokser befolkningen med 2 1/2 pct. om året. Industrielandenes beskedne tilvækst fremkommer på grundlag af et lavt fødsels- og dødelighedsniveau, mens den stærke vækst i udviklingslandene skyldes en høj fertilitet kombineret med et moderat og faldende dødelighedsniveau.

Ved konferencen - hvor 135 regeringer var repræsenteret - markerede de enkelte lande deres politiske opfattelse af og holdning til den aktuelle befolkningsituation, såvel globalt som nationalt.

Generelt set er der enighed om, at befolkningsudviklingen ikke kan adskilles fra den sociale, økonomiske, kulturelle og politiske udvikling. Befolkningskonferencen må ses i sammenhæng med en række tidligere FN-konferencer om menneskerettigheder, miljøproblemer og råvareproblemer samt planlagte konferencer om verdens fødevareproblemer og kvindens stilling. For at være effektive må befolkningspolitiske aktiviteter gennemføres som en del af den økonomiske og sociale udviklingspolitik.

Hvis man ser på landenes holdning til befolkningsudviklingens betydning og deres befolkningspolitiske bestræbelser, kan man dele verden op i fire hovedgrupper:

1. Vesteuropa og Nordamerika.
2. Sovjetunionen og de socialistiske lande i Østeuropa.
3. Asien
4. Afrika og Latinamerika.

Der er dog tale om betydelige forskelle inden for hver af hovedgrupperne.

Landene i Vesteuropa og Nordamerika er karakteriseret af en så lav befolkningstilvækst, at deres nationale befolkningspolitiske indsats først og fremmest må betegnes som en velfærdspolitik, som bl. a. har til formål at give de enkelte familier *real* mulighed for at bestemme antallet af børn. Mens denne målsætning i væsentligt omfang er realiseret i Nordeuropa, er den langt fra opfyldt i Sydeuropa.

Enkelte lande i denne gruppe - især Sverige og Holland, men også Canada, Finland og Norge - giver udtryk for en vis bekymring over det økonomiske vækstmønster og det meget høje ressourceforbrug i de rige lande.

Vesteuropa og Nordamerika er af den opfattelse, at der eksisterer et alvorligt befolkningsproblem i udviklingslandene, fordi den betydelige dødelighedsnedgang - som stort set ikke har været ledsaget af en fødselsnedgang - har fremkaldt en usædvanlig stærk befolkningstilvækst. Indpasningen af de mange nye individer i samfundet medfører en stærk anspændelse af disse landes spinkle økonomier og kan derfor svække stigningen i levestandarden.

De socialistiske lande i Europa er lige som de vestlige lande præget af en lav befolkningstilvækst og har også gennemført foranstaltninger, der tilstræber, at kun ønskede børn bliver født. Dette er i væsentlig grad opnået ved en udstrakt anvendelse af legal abort. En række af disse lande - som f. eks. Rumænien, Bulgarien og Ungarn - ønsker dog at øge fødselstallet for at undgå et fremtidigt fald i folketallet. Disse lande har derfor i de seneste år foretaget en stramning af abortlovgivningen. Endvidere ligger der utvivlsomt også nationalistiske motiver til grund for den nye abortpolitik.

De socialistiske lande erkender også, at der eksisterer et befolkningsproblem i mange U-lande, men hævder at årsagerne til problemets opståen er at finde i kolonitidens udplyndring og den fortsatte udbytning af udviklingslandene. Det er efter deres opfattelse først og fremmest de kapitalistiske lande, der hæmmer den sociale og økonomiske udvikling, som skal til for at nedbringe fødselstallet.

Kina angreb - støttet af Albanien - de to supermagter, og især Sovjetunionen, for at udplyndre udviklingslandenes naturressourcer og sprede falske rygter om, at verden er overbefolket. Folke-masserne udgør efter Kinas mening en stor ressource og kan udføre mirakler, hvorfor menneskehedens fremtid er uendelig lys. Kina fører dog selv en meget aktiv befolkningspolitik for at nedbringe fødselstallet, idet man ud over egentlig fødselskontrol i ægteskabet også forsøger at etablere en vielsesalder for kvinder på 26 år og 28 år for mænd.

Fælles for både de asiatiske, afrikanske og latinamerikanske landes holdning er mere eller mindre stærke henvisninger til nødvendigheden af en mere ligelig fordeling af produktion og forbrug mellem industri- og udviklingslandene. De ser dette som en forudsætning for en stærkere økonomisk vækst og en deraf følgende løsning af befolkningsproblemet. Særlig de afrikanske lande henviser til udplyndringen af de menneskelige og naturlige ressourcer under koloniperioden og den fortsatte udbytning som en årsag til deres nuværende fattigdomsproblemer.

Når det kommer til de befolkningspolitiske aktiviteter hører enigheden mellem udviklingslandene imidlertid op. Næsten samtlige asiatiske lande betragter deres stærke befolkningstilvækst og relativt høje befolkningstæthed som en hæmsko for den sociale og økonomiske udvikling. De har derfor etableret en befolkningspolitik, som sætter bestemte mål for fødselsniveauets højde eller befolkningstilvækstens størrelse i det eller de nærmeste tiår.

En stat som Singapore ønsker direkte en konstant befolkning. For at opnå det mål tilstrækkelig hurtigt, er der indført en række drastiske foranstaltninger, således at ydelser fra offentlige til moder og barn enten nedskæres eller bortfalder efter fødsel af de to første børn. Det gælder f. eks. fødselshjælp og uddannelsesstøtte. Nedtrapningen af tilskuddene kan dog delvis sættes ud af kraft, hvis en af forældrene lader sig sterilisere.

Hovedparten af de afrikanske lande og så godt som alle latinamerikanske lande mener derimod ikke, at den stærke befolkningstilvækst svækker deres økonomiske udviklingstempo. De henviser til deres store ressourcemængder og ringe befolkningstæthed og anser ikke tiden for at være moden til en befolkningspolitik, der prøver at begrænse befolkningstilvæksten. Mange af disse lande tilstræber ligefrem en meget større befolkning til at udnytte landets ressourcer og få gang i udviklingen. Visse latinamerikanske lande - f. eks. Argentina og Bolivia - ønsker også at øge befolkningstilvæksten ved hjælp af indvandring.

Enkelte afrikanske lande som f. eks. Nigeria, Ghana, Kenya og Tunesien ligger dog nogenlunde på linie med de asiatiske lande og anser en begrænsende befolkningspolitik for at være fremmede for landets udvikling.

De afrikanske og latinamerikanske lande accepterer i princippet enhver families ret til selv at bestemme sit børnetal. I den forbindelse bør man notere en ændring i Brasiliens hidtidige holdning, idet Brasilien nu anerkender, at staten har pligt til også at give de dårligst stillede befolkningsgrupper en reel mulighed for familieplanlægning.

På baggrund af så forskellige holdninger mellem landene, var det ikke overraskende, at man måtte igennem mange politiske tovrækkerier, før der kunne opnås enighed om en "Aktionsplan for Verdensbefolkningen". Ordet aktionsplan er for så vidt misvisende, som planen snarere er en for-tegnelse over mål, som de enkelte lande bør stræbe efter at opnå m.h.t. befolkningsudviklingen.

Blandt de vigtigste ting i planen kan nævnes, at lande som mener, at deres befolkningsudvikling hæmmer den økonomiske og sociale udvikling opfordres til at sætte bestemt mål for den fremtidige befolkningstilvækst. Der skal - især i udviklingslandene - tilstræbes en fortsat nedsættelse af dødeligheden, specielt børnedødeligheden. Planen anerkender også nødvendigheden af, at alle forældre sættes i stand til at bestemme deres børnetal og tidspunkterne for de enkelte børns fødsel. Der bør endvidere sikres en reel ligestilling mellem mænd og kvinder.

Det afgørende ved konferencens afholdelse og udarbejdelsen af aktionsplanen er, at der hermed er sket en global godkendelse af, at befolkningsudviklingen må inddrages som en betydningsfuld faktor i udviklingsprocessen på linie med en række andre forhold. Det er i virkeligheden en større nydannelse, end man umiddelbart skulle tro, når man tager befolkningsdebatten gennem de seneste årtier i betragtning. Medens man nok i visse vestlige kredse har overvurderet befolkningsudviklingens betydning, afviste de socialistiske og andre lande til gengæld længe at anerkende denne faktors selvstændige indflydelse på udviklingsprocessen og ønskeligheden af en påvirkning heraf. På dette punkt blev de støttet af pavestolen. Før 1966 kunne FN således ikke give støtte til familieplanlægningsprogrammer i lande, som anmodede om det. Det er denne begyndende optøning af fronterne, som har fundet et foreløbigt udtryk i aktionsplanen.

P.C. Matthiessen

2.3 Kommentar til Erland Hofsten fra Mogens Boserup, 15/10 1974.

Kun tøvende følger jeg redaktionens opfordring til at kommentere de betragtninger omkring Befolkningsskonferencen i Bukarest som min gode ven Erland Hofsten fremlægger i dette nummer. Min kommentar kan nemlig ikke undgå at blive negativ.

Lad mig straks sige at jeg synes Hofsten kommer alt for let til sine konklusioner. Hans fremstilling er uhyre "kritisk" (i anførselstegn), men ved nærmere eftersyn viser den sig at være ganske ukritisk (uden anførselstegn).

Læseren af Hofstens indlæg får let det indtryk at udkastet til Verdensaktionsplan var stærkt påvirket af en malthusiansk tankegang efter hvilken 'familjeplaneringsåtgärder är viktigare än allting annat' og bør spille 'en avgörande roll' for løsning af befolkningsproblemet i udviklingslandene.

Dette er dog en misforståelse. Udkastet til Aktionsplan understregede tværtimod indtil det kedsommelige at en løsning af befolkningsspørgsmålet først og fremmest afhænger af økonomisk udvikling. Den endelige udformning af Planen (som vedtaget i Bukarest) går et skridt videre - efter min mening for vidt - i retning af at fremhæve betydningen af økonomisk udvikling på bekostning af den egentlige befolkningspolitikens muligheder.

Der findes vel stadig personer der ser på befolkningsspørgsmålet på den forenkede måde som Hofsten tillægger malthusianerne. Men de er nu ret sjældne fugle, og de har ikke haft anledning til at påvirke Aktionsplanen.¹⁾

Over for den således karikerede "onde" gruppe af malthusianere stiller Hofsten, i manikæisk forenkling, det "gode" princip, under betegnelsen 'den anti-imperialistiske ideologi'. Tilhængerne af denne ideologi mener at propaganda for familieplanlægning 'döljer den verkliga problematiken'. Den efter Hofstens mening 'virkelige problematik' beskrives således:

'Den dystra sanningen är ... att de fattiga länderna exploateras av de rika länderna och att den obetydliga tillväxt, som dock sker i u-länderna, i huvudsak absorberas av en liten men snabbt växande överklass i u-länderna. Den stora massan av befolkningen lever däremot kvar i sin fattigdom'.

Denne tekst giver anledning til to forskellige spørgsmål: Er det en rigtig skildring af virkeligheden i vor tid? Og for det andet: Hvad har det at gøre med befolkningsproblemet i udviklingslandene?

Til belysning af det første spørgsmål vil jeg blot nævne nogle tal for den gennemsnitlige årlige vækstprocent i udviklingslandene som helhed gennem tiåret 1960-70. Det drejer sig selvfølgelig om real vækst (værdi i faste priser):

Samlet produktion	5.5 pct.
Industriproduktion	7.4 "
Eksport	6.5 "
Heri: Eksport af industrivarer	8.9 "
Befolkning	2.7 pct.
Arbejdsstyrke i industri.	4.4 "

K i l d e r : Implementation of the International Development Strategy, United Nations 1973 (E.73.II.A.2) og Development Assistance, 1970 Review, OECD.

I lys af disse tal kan man nok sige at Hofsten groft fortegner virkeligheden når han taler om den 'obetydliga tillväxt' i udviklingslandene. Sandheden er jo ganske enkelt at den økonomiske vækst i udviklingslandene som helhed var hastigere i de sidste 10-15 år end i nogen tidligere periode. Det betyder ikke at fattigdommens problem i udviklingslandene står foran en nær løsning. Tallene her skal blot vise at Hofstens tekst på dette punkt er uden kontakt med virkeligheden.

¹⁾ Jeg synes ikke at Hofstens klassifikation i fire "ideologier" er heldig, og jeg må protestere mod at han nævner mig som 'noget beslægtet' med en for tilfældet opfundet 'nationalistisk ideologi' i befolkningsspørgsmålet!

Men så siger Hofsten videre at selv den (efter hans opfattelse) 'obetydliga tillväxt' hovedsagelig absorberes af en 'liten men snabbt växande överklass', således at befolkningens store masse 'levar kvar i sin fattigdom'.

Denne påstand er både udokumenteret og yderst usandsynlig. Om ændringerne i udviklingslandenes indkomstfordeling fremsættes for tiden mange løse påstande, men det er nok rigtigt at sige at vi næsten ingen solid kundskab har derom. Det forekommer dog sandsynligt at den ret raske industrialiseringstakt (og stigende investeringsrate) i udviklingslandene har været ledsaget af en forøgelse af profittens andel i samlet indtægt, og altså en vis forøgelse af indtægtsfordelingens ulighed. Men det er helt usandsynligt at denne forskydning i indtægtsfordeling skulle være så stærk at Hofstens påstand om overklassens 'absorption' af væksten kan være blot nogenlunde plausibel.

Jeg må tilføje at de få og usikre statistiske holdepunkter vi har på ingen måde støtter Hofstens tekst. De nedenstående tal stammer fra en netop offentliggjort studie foretaget i fællesskab af Verdensbanken og Udviklingsinstituttet ved Sussex Universitetet. I betragtning af McNamaras store interesse for udviklingslandenes fordelingsproblemer og Sussex-Instituttets stærkt kritiske grundholdning kan man roligt se bort fra enhver mistanke om at denne studie skulle have politisk bias i retning af skønmaleri.

Land	Periode	Årlig vækstrate for		Ændring af indkomstfordeling ^(a)
		Samlet BNP	Indkomst for laveste 40 pct. af indkomstmottagerne	
			Procent	
S.Korea	64-70	9	9	-
Iran	60-68	8	9	+
Mexico	63-68	8	6½	÷
Brasilien	60-70	7	5½	÷
Venezuela	62-70	6½	3½	+ +
Kolombien	64-70	6	7	+
Philippinerne	61-71	5½	5	÷
Peru	61-71	5½	3	+ +
Sri Lanka	63-70	5	8	+ +
Indien	54-64	4½	4	÷

- (a) + = lidt mere lige
 + + = meget mere lige
 ÷ = lidt mere ulige
 + + = meget mere ulige

K i l d e : M.S. Ahluwalia, "Income Inequality: Some Dimensions of the Problem", i Finance and Development, Vol. II, no. 3. Tallene er aflæst fra diagram i artiklen.

Det siger sig selv at det statistiske fundament for disse tal er yderst svagt. Men når de to nævnte organisationer tør lægge navn til tallene kan Nordisk Demografi vel også forsvare at trykke dem. Tallene tyder i retning af at indkomstvæksten i flertallet af undersøgte lande har været lidt stærkere for de højere end for de lavere indkomstgrupper. Intet i tallene giver støtte til Hofstens påstand.²⁾

2) Der er desværre ikke plads til nærmere at kommentere Hofstens mangetydige påstand om at 'de fattige länder exploateras av de rika länderna'. Hverken i denne artikel eller i et tidligere bidrag til Nordisk Demografi giver Hofsten nogen forklaring af hvad man egentlig kan eller bør mene med ordet 'exploatering' i forholdet mellem lande.

Så vidt Hofstens betragtninger om det faktiske forløb i udviklingslandene. Jeg vender mig nu til det næste spørgsmål: Hvilken sammenhæng er der mellem disse påstande og problemet om den hastige befolkningsvækst i udviklingslandene?

Artiklen giver ingen forklaring på dette spørgsmål, og vi må derfor gætte. Jeg antager at det som Hofsten mener er at de rige lande udbytter udviklingslandene ved at købe deres råstoffer og andre naturprodukter, at denne handel hæmmer udviklingslandenes vækst, og at udviklingslandenes befolkningsproblem derfor ville være lettere at løse hvis den slags 'udbytning' ophørte³⁾.

Denne tankegang hviler efter min mening på en misforståelse af det såkaldte ressourceproblem, og for en nærmere udredning heraf må jeg henvise til hvad jeg har skrevet udførligt andetsteds⁴⁾. Tankegangen er i øvrigt i bund og grund malthusiansk og det er løjerligt at finde den netop hos Erland Hofsten, der ellers - og med rette - tager stærkt afstand fra Malthus' lære.

Det går som en rød tråd gennem Hofstens artikel at han ser det befolkningspolitiske problem i udviklingslandene som væsentlig bestående i et valg: Enten lægger man hovedvægten på familjeplanlægningspolitik, eller man lægger hovedvægt på økonomisk vækst og strukturændring. Men disse to metoder til at møde befolkningsvækstens udfordring er jo slet ikke alternativer! De konkurrerer ikke (praktisk taget) om finansielle eller andre ressourcer, og spørgsmålet om hvad der skal lægges hovedvægt på er derfor tomt. De to fremgangsmåder understøtter tværtimod hinanden, og det er usandsynligt at den ene af de to metoder uden hjælp af den anden skulle kunne føre til den demografiske balance som må være målet.

Hofstens modsatte standpunkt - hans uvilje mod at lægge kraftig vægt på den egentlige befolkningspolitik (familjeplanlægning etc.) - leder ham frem til den afsluttende sætning, som måske rummer den mest forbavsende påstand i hans artikel:

'Om bara en utveckling kommer til stånd, finns det ingen anledning att tro att det skulle födas flera barn (end nödvändigt för reproduktion) i de länder, som vi nu betecknar som u-länder'.

Dette er jo et ganske tidløst ræsonnement, og man må undre sig over at en helbefaren demograf som Erland Hofsten vil lade sig nøje med det. Det lader sig høre at økonomisk udvikling før eller senere ville føre til demografisk balance, selv uden en udtrykkelig befolkningspolitik. Men hele spørgsmålet er jo hvor lang en tid der skal gå mellem årsagen og virkningen. Befolkningshistorien giver ingen sikker vejledning, og det er i hvert fald muligt at faldet i frugtbarhed, under befolkningspolitisk laissez-faire, vil begynde med stor forsinkelse og foregå langsomt. Hertil kommer så den for demografer noksom bekendte inertie.

Mogens Boserup

3) Denne udlægning af Hofstens opfattelser bygger på hans i Danmark udkomne bog "Overbefolkning? Overforbrug?" 4) "Vor voksende Verden", København 1974, kap. 3-4.

2.4 Svar till Mogens Boserup fra Erland Hofsten, 29/10 1974.

Mogens Boserup har rätt i att de traditionella malthusianska åsikterna kom att spela en mindre roll i Bukarest än vad som kunde förutses, då min artikel skrevs. Nästan alla tycktes där vara överens om att det krävs social och ekonomisk utveckling för att det verkligen ska bli någon barnbegränsning i stor skala. Detta kan betecknas som ett oväntat framsteg. Huvudfrågan gäller nu om de länder, som vi kallar "utvecklingsländer" verkligen utvecklas.

Boserup tror på ekonomisk tillväxt och menar att får man bara tillräckligt mycket växt och kan kombinera denna växt med sociala åtgärder, så löser sig de fattiga ländernas problem så småningom. Jag menar med Samir Amin att det är nödvändigt att skilja noga mellan tillväxt och utveckling. Det finns blott alltför många länder, där det sker en tillväxt men ingen utveckling, där den stora massan av befolkningen lever kvar i sin fattigdom, om den inte rentav får det allt sämre. Brasilien och Elfenbenskusten må vara nog som exempel.

Boserup citerar siffror, som syftar till att visa att det sker en inkomstutjämning i en del länder. Var och en som vet något om förhållandena i ett underutvecklat land måste säga sig att det är omöjligt att producera meningsfulla data av detta slag. Att de är signerade av McNamaras världsbank gör dem inte mera trovärdiga utan tvärtom.

Däremot är det omöjligt att betvivla riktigheten hos alla de regelbundet inkommande rapporterna om svält i Sahelområdet, om nöd i Bangladesh, om kräftgång i Nordeste i Brasilien, om utplundring av Zaire, om massarbetslöshet i Bengalen och Kerala, om jordägare i Argentina, som inte är intresserade av att odla upp sin jord osv. Den hemska sanningen är att det inte sker någon egentlig utveckling i "utvecklingsländerna". FNs "first development decade" blev ett klart misslyckande och alla misstänker att det nu pågående "second development decade" kommer att visa sig lika misslyckat.

Det börjar bli bråttom, mycket bråttom att något verkligen börjar ske. Ett av skälen härtill är att det i många länder - inte alla dock - börjar bli mycket angeläget att få slut på befolknings-tillväxten. Som alla demografer vet tar detta tid. Även om fruktsamheten omedelbart skulle gå ned till vad som motsvarar reproduktion - vilket är ett helt orealistiskt antagande - så dröjer det länge innan befolkningstillväxten upphör.

Boserup säger avslutningsvis att det är möjligt att den ekonomiska utvecklingen kan behöva kompletteras med familjeplaneringsåtgärder för att det verkligen skall bli en snabb uppbromsning av folkökningen. Ja, för all del; detta är ju för övrigt kinesernas resonemang. Men för det stora flertalet fattiga länder är frågan än så länge helt teoretisk. Låt oss ta upp den igen, när de fattiga länderna har frigjort sig från sitt ekonomiska beroende av de rika länderna och av sin egen överklass, och börjat komma i gång med en ekonomisk och social utveckling.

2.5 Slutreplik fra Mogens Boserup, 3/11 1974.

(1) Det undrer mig at Erland Hofsten kan stille sig tilfreds med den moderigtige talemåde om "vækst uden udvikling". Ser han ikke at den hviler på et semantisk trick?

Som jeg viste med nogle få tal (om hvilke Hofsten ikke ytrer sig) har den økonomiske vækst i udviklingslandene været betydelig, og den har været ledsaget af en vis strukturændring hen imod industrialisering og modernisering. I de senere år har ordet "vækst" imidlertid skiftet valør blandt malthusianere - og mærkeligt nok også blandt nogle anti-malthusianere der ikke kan lugte luntten. Fra at have positiv værdiladning er "vækst" blevet et negativt ord, udtryk for noget uønskeligt, utilstrækkeligt eller mistænkeligt.

Til gengæld har vi det positivt ladede ord "udvikling". Det har ikke noget fast defineret indhold - og det er just det fine ved det. Glosen "udvikling" står så at sige til fri afbenyttelse, idet enhver efter behag kan bruge den til at betegne netop det som han eller hun i en given sammenhæng vil fremhæve som det gode eller "egentlige". Hos Hofsten står "udvikling" f.eks. som synonym for "ændring i retning af mere ligelig indkomstfordeling". Ingen anden fortolkning giver sammenhæng i Hofstens tekst.

I stedet for denne vilkårlige misbrug af udtrykket "udvikling" ville det være bedre helt at afskaffe det og i stedet tale om mere håndgribelige foreteelser som "vækst", "ændringer i indkomstfordeling", "økonomiske strukturændringer" (helst nærmere præciserede) o.s.v.

Med andre ord: Der er ikke noget galt i at lægge stor vægt på indkomstfordelingen. Hvem gør ikke det? Men når man stiltiende substituerer det positivt ladede ord "udvikling" for "forbedret indkomstfordeling" gør man sig skyldig i en slem tilsnigelse. Persuasive definition er den tekniske betegnelse for denne forseelse. Den begås ofte ubevidst.

(2) Mit andet punkt er kun et suk over at statistikeren Hofsten vil bruge det argument mod nogle med alle forbehold fremlagte tal om ændringer i indkomstfordeling at de "är signerade av McNamaras världsbank". Jeg kan fortælle at der står så velkendte navne som Richard Jolly, Irma Adelmann og Hollis Chenery bag denne talopstilling. Mon Hofsten tør påstå at disse personer er McNamaras yes-men?

Mogens Boserup

3. DEMOGRAFISK NYTT FRA DE NORDISKE LAND

DANMARK

DANIDA's oplysningsaktiviteter i forbindelse med verdensbefolkningsåret 1974

I Forberedende arbejde.

Koordineringsgruppen under DANIDA's oplysningsudvalg nedsatte i 1972 en arbejdsgruppe med det formål at kortlægge planlagte aktiviteter med relation til befolkningsproblematikken og at foreslå et oplysningsforløb med henblik på forberedelse af den informationsvirksomhed, der skal udføres i 1974. Arbejdsgruppen bestod af repræsentanter for Mellemløbet Samvirke, Foreningen for Familieplanlægning, undervisningsministeriet, koordineringsgruppen og DANIDA. Arbejdsgruppen foreslog et oplysningsforløb, der bestod af

- (1) afholdelse af et seminar for eksperter med henblik på at klarlægge synspunkter på befolkningsspørgsmålet,
- (2) afholdelse af et informationsseminar for kursusplanlæggere, lærere m.fl. og
- (3) udarbejdelse af materialer efter de retningslinjer, der blev angivet på ekspertseminaret.

II DANIDA-projekter.

(1) Ekspertseminar.

DANIDA har i løbet af 1973 gennemført og iværksat en række aktiviteter som forberedelse til befolkningsåret.

Som et første skridt i et oplysningsforløb om befolkningsproblemerne arrangerede DANIDA i februar 1973 et seminar for eksperter på emneområdet. Seminarets formål var

- at fremdrage de hovedsynspunkter, der findes om befolkningsproblematikken
- at udpege emner, som er væsentlige i oplysningsarbejdet i forbindelse med Verdensbefolkningsåret
- at gøre opmærksom på grundmateriale om befolkningsspørgsmål
- at give forslag til materiale, der bør udarbejdes om emnet.

Seminaret mundede ud i en rapport, som rummede drøftelserne af en række spørgsmål med relation til problematikken. Med hensyn til oplysningsarbejdet i befolkningsåret peger rapporten bl.a. på, at der bør gøres en indsats for at informere politikerne om emneområdet. Endvidere betones vigtigheden af, at spørgsmålet om en dansk befolkningspolitik tages op til drøftelse.

(2) Seminar.

DANIDA holdt den 23.-24. oktober 1973 et seminar om "Befolkningsproblematikken i oplysningsarbejdet". Formålet var at motivere organisationer m.fl. til at tage emneområdet ind i deres oplysningsvirksomhed i 1974 og at stimulere dets behandling i massemedierne. I seminaret deltog journalister, kursusplanlæggere og fagbladsredaktører. Hovedindlægget blev givet af Halvor Gille, Deputy Executive Director i UNFPA. Som foredragsholdere og diskussionsdeltagere var endvidere indbudt danske eksperter i befolkningsspørgsmål. En rapport, der indeholder Halvor Gilles tale, diskussionsoplæg og referat af gruppearbejde, er udarbejdet og distribueret til de oplysningsorganisationer, DANIDA har kontakt med.

(3) Den nordiske journalistreise.

Den nordiske journalistreise var i 1973/74 koncentreret om befolkningsproblemer. Rejsen bestod af 3 faser: 1) et forberedende seminar, der blev holdt i Stockholm i oktober 1973, 2) en rejse til New York og Washington i november 1973 med henblik på at studere multilateral bistand på befolkningsområdet, 3) en rejse til Indien i januar 1974, hvor hovedformålet var at gøre feltstudier.

(4) Journalistrejse til Bukarest.

DANIDA vil tilbyde dansk presse, tv og radio at arrangere en fællesrejse til Verdensbefolkningskonferencen, evt. på nordisk basis. Det overvejes endvidere at yde økonomisk støtte til en sådan rejse.

(5) Informationstjenesten for Verdensbefolkningsåret 1974.

DANIDA har i samarbejde med FN-forbundet oprettet en Informationstjeneste for Verdensbefolkningsåret 1974. En konsulent er ansat til at udføre en række opgaver.

Informationstjenestens hovedopgaver er at holde konferencer, møder og lignende for nye målgrupper, at medvirke ved produktion af materiale, at distribuere materiale til såvel gamle som nye målgrupper og at deltage i arbejde på nordisk og internationalt plan.

(6) Multimedieprojekt.

På materialeområdet er DANIDA gået ind i et informationsprojekt, som skal betjene sig af alle relevante medier med 8.-10. klasse i folkeskolen som målgruppe.

(7) Publikationer.

DANIDA udsendte i oktober 1973 et særnummer af "U-klip" med populationstabeller og kronikker om befolkningssspørgsmål. "U-klip 2-74", der udkom i marts, er sammensat af udklip fra dagspressen om befolkningsproblematikken.

Publikationen "Danmarks bistand til befolkningsaktiviteter" forelå i begyndelsen af marts.

DANIDA udsender første nummer af sit bistandstidsskrift "Udvikling" den 10. august 1974. Bladet vil i dette og følgende numre indeholde artikler om befolkningsproblematikken.

(8) Film.

Tegnefilmen "Tilt", der bl.a. tager befolkningsproblematikken op, er under versionering og vil foreligge til distribution i Statens Filmcentral i løbet af sommeren.

En række andre projekter er støttet af DANIDA's oplysningsbevilling og DANIDA har som led i oplysningsarbejdet i Verdensbefolkningsåret 1974 udarbejdet en rapport over de projekter om befolkningsproblemer, der pr. 1. maj 1974 er gennemført, iværksat eller planlagt.

FINLAND

En professur i demografi

I våras lediganslogs vid Helsingfors Universitet en professur i sociologi särskilt i demografi vars undervisningsområde omfattar sociologisk, ekonomisk, deskriptiv och formell demografi. Det blir Finlands första professur med undervisningsskyldighet i demografi.

Världsbefolkningsårets kommitté

I december 1972 tillsatte statsrådet en kommitté för att förbereda Finlands deltagande i World Population Conference samt informera om världsbefolkningsåret i allmänhet. Om kommitténs verksamhet må särskild nämnas:

- på hösten 1973 publicerade den en rapport om befolkningsutvecklingen och -politiken i Finland. (Population and development i Finland. Reply of Finland to the UN second inquiry on population and development, The Population Research Institute Series, A: 14)
- kommittén ombetrossades uppgiften att föreslå hur ett anslag på 80 000 mk skulle fördelas, som statsrådet anslagit för att användas för att sprida information om befolkningsåret i Finland. Stipendier utbetalades till 15 olika organisationer. Av dem som erhöll bidrag för sin verksamhet var också demografiska föreningen i Finland, som fick 6 500 mk för att anordna en kurs i demografi den 1-8 juli i Jyväskylä.
- kommittén har stått värd för några seminarier. Av dem kan särskild nämnas ett seminarium för högre tjänstemän. Temat för seminariet var naturresurserna och befolkningen.
- en broschyr om befolkningsproblemet i världen har utgetts på kommitténs initiativ.
- kommittén har på olika sätt deltagit i förberedelserna för världsbefolkningsårets konferens.

Kommittén består av följande personer:

ordförande, sektionschef Elina Visuri, politisk sekreterare Tapani Erling, byråchef Karl-Erik Forsberg, verksamhetsledare Jouko Hulkko, vicehäradsövning Kalervo Juurinen, ekonom Kaarina Kemiläinen, byråchef Seppo Kiiskinen, biträdande professor Brita Koskiahö, projektsekreterare Helena Lyra, forskare Juha Partanen, biträdande professor Paavo Piepponen, avdelingschef Reino Rissanen, professor Veronika Stälte-Heiskanen, byråchef Olavi Änkö. Kommitténs sekreterare är planerare Mauri Nieminen, pol.kand. Anna-Liisa Korhonen och agrorforst.l.c. Olli Saastamoinen.

NORGE

Personlig

Forsker Jan M. Hoem sluttet i Statistisk Sentralbyrå 1. august 1974. Fra samme dato tok forsker Per Sevaldson over som leder av Sosiodemografisk forskningsgruppe. Han var tidligere ansatt i Byråets Forskningsavdeling. Dr. Hoem er utnevnt til professor i forsikringsmatematikk ved Københavns universitet.

Konsulent Bjørn L. Tønnesen har et års permisjon fra Statistisk Sentralbyrå f.o.m. 22. juni 1974. Han har flyttet til Luster i Sogn med familien.

Møte

I tiden 12. til 22. mai 1974 ble det på Lillehammer holdt et europeisk seminar over emnet "Youth and Responsible Parenthood". Seminaret var organisert av FN's europeiske kontor i Geneve. De ca. 50 deltakerne kom fra 18 land og en rekke internasjonale organisasjoner. Hovedemnene i diskusjonen var de følgende: "The Social Determinants of Family-related Behaviour among Young People", "Public Policies and Family-related Behaviour among Young People", "Responsible Parenthood: Its Implications for Social and Economic Policy" og "Education for Responsible Parenthood". Det foreligger et bakgrunnsdokument for hvert av emnene. Et dokument med oppsummering og konklusjoner ble vedtatt av seminaret. Dokumentene kan skaffes fra United Nations Office at Geneva, Division of Social Affairs.

Det nasjonale befolkningsutvalg 1974.

Utenriksdepartementet oppnevnte i april 1973 et rådgivende utvalg som fikk i oppgave å bistå ved de norske forberedelser til Verdens Befolkningsår og Befolkningskonferansen 1974. Det nasjonale befolkningsutvalg har nedsatt et eget underutvalg for opplysning. Her følger en oversikt over noen tiltak som har vært behandlet av utvalget.

Kurs og konferanser.

I november og desember 1973 ble det gjennomført to kurs med tilsammen ca. 80 deltakere for å utdanne foredragsholdere om befolknings spørsmål. Kursene ble finansiert av Det nasjonale befolkningsutvalg og NORAD i fellesskap.

I januar ble det avholdt en europeisk befolkningskonferanse i Oslo i regi av Den norske UNICEF-komiteén og Norges Husmorforbund med økonomisk støtte fra Det nasjonale befolkningsutvalg og NORAD.

I løpet av våren ble det i et samarbeid mellom NORAD og FN-sambandet avholdt 4 landsdelskurs for tillitsmenn fra organisasjonene og 2 kurs for journalister om befolkningsproblemer. Et femte landsdelskurs vil bli holdt til høsten. I tillegg arrangerer FN-sambandets distriktsavdelinger en serie kurs for forskjellige målgrupper der hovedvekten er lagt på befolknings spørsmål.

Trykksaker.

Det nasjonale befolkningsutvalg har i samarbeid med NORAD utgitt "FOR MANGE", en oversettelse og bearbeiding av IPPF's brosjyre om befolknings spørsmål. Brosjyren, som består av 48 sider med fargeplansjer, har fått et opplag på 60 000 og er tiltenkt især skoler, organisasjoner og pressen.

Ukebladet Aktuell skal utgi et særnummer om befolkningskonferansen og befolknings spørsmål og har kontaktet Befolkningsutvalget angående trykking av et ekstra-opplag til spredning i skolene. I samråd med Kirke- og Undervisningsdepartementet har Utenriksdepartementet besluttet å kjøpe inn 25 000 eksemplarer. Ekstra-opplaget vil få et eget omslag med forord av Kirke- og Undervisningsministeren og formannen i det norske sendelaget til Bucuresti.

En plakat om Verdens Befolkningsår er under produksjon. Den vil bli satt opp på biblioteker, skoler, offentlige institusjoner o.l.

På oppfordring av utvalget har Utenriksdepartementet sendt stortingsrepresentantene en orientering om Verdens befolkningskonferansen.

Pressen.

Befolkningsåret ble i Norge offisielt lansert med en pressekonferanse som Det nasjonale befolkningsutvalg ga 11. januar 1974.

Befolkningsutvalget har ved sitt underutvalg for opplysning, formidlet bakgrunnsmateriale, nyheter og artikler til pressen vedrørende befolkningsåret, befolkningskonferansen og befolknings-spørsmål.

Etter bestilling fra Befolkningsutvalget har forskningsstipendiat Ståle Dyrvik utarbeidet en generell artikkel om befolkningsproblemene, mens utvalgets medlem, byråsjef Gerd Lettenstrøm har laget en artikkel om Norges befolkningsstruktur. Begge disse artikler er distribuert til samtlige aviser og tidsskrifter i landet.

Skolesektoren.

Kirke- og Undervisningsdepartementet har på foranledning av Det nasjonale befolkningsutvalg i en henvendelse til samtlige norske skoler gjort oppmerksom på Befolkningsåret og anmodet om at spørsmål og temaer i tilknytning til dette må bli innpasset i undervisningen i løpet av året.

Norsk Riksringkasting.

NRK har satt i produksjon 5 radio- og 6 fjernsynsprogrammer om befolknings-spørsmål, beregnet på elever i ungdomsskolen. Fjernsynet har med støtte fra NORAD laget et par programmer om befolknings- og flyktningeproblemer i Øst-Afrika.

Det nasjonale befolkningsutvalg har på gjentatte møter drøftet utkast til en Verdensomfattende handlingsplan på befolkningsområdet og andre dokument til Verdens Befolkningskonferanse. Utvalget har gitt norske myndigheter råd med hensyn til hvilke hovedsynspunkt en fra norsk side bør gjøre gjeldende på de viktigste spørsmål som skal drøftes under konferansen.

Etter avviklingen av befolkningskonferansen i Bucuresti tar en sikte på å avholde et seminar i Norge for stortingsmenn, politikere og pressefolk om konferansens resultater og fremtidig oppfølging fra norsk side.

Möter

Nordiskt seminarium om migrationens långtidseffekter ägde rum i maj 1974 i Täljöviken nära Stockholm. Av de cirka 50 deltagarna kom flertalet från Finland och Sverige men det fanns också deltagare från Danmark och Norge samt de särskilt inbjudna Mirjana Morokvasić, Frankrike, och Ivo Baucić, Jugoslavien. Inbjudare var den finsk-svenska arbetsgruppen för migrationsforskning.

Seminariet omfattade ett antal föredrag med åtföljande diskussioner. Deltagarna var dessutom indelade i arbetsgrupper: en ekonomisk-social, en demografisk och en politisk grupp. I arbetsgrupperna diskuterades bl. a. de uppsatser som i förväg distribuerats till deltagarna, och dessa diskussioner bildade underlag för rapporter som grupperna utarbetade. Gruppernas rapporter liksom de uppsatser som presenterades vid seminariet kommer att publiceras i samlad form.

Symposium om sambandet mellan social och demografisk utveckling kommer att äga rum hösten 1974. Initiativet och pengarna kommer från Statens råd för samhällsforskning, och för planeringen svarar de nationalekonomiska och demografiska institutionerna i Göteborg. Några av huvudpunkterna på programmet blir:

- (1) Modeller för studiet av socialt-demografiska processer.
- (2) Aktuell forskning kring socialt-demografiska processer.
- (3) Integration av teoretiska modeller och empirisk analys.
- (4) Framtida forskning beträffande samspelet mellan social och demografisk utveckling samt data-produktion.

Inom varje delområde skall företrädare för olika samhällsvetenskapliga ämnesområden presentera teoretisk och empirisk forskning som underlag för gemensamma diskussioner. Deltagarantalet är begränsat till ca. 30.

Svenska bidrag till världsbefolkningsåret 1974

På initiativ av den svenska nationalkommittén har flera skrifter utarbetats. Viktigast är den huvudrapport, som utarbetats av en särskild arbetsgrupp bestående av Torsten Hägerstrand, (ordf.), Anders Karlqvist, (sekr.) samt Gösta Guteland, Ingvar Holmberg och Bengt Rundblad.

I denna studie porträtteras Sveriges befolkningsutveckling från 1750 fram till våra dagar i ett antal tidsbilder avseende epoker som kan anses vara av särskilt stor intresse. Tre historiska tidsbilder belyser i tur och ordning befolkningsförhållandena under (a) mitten av 1700-talet - befolkningsstatistikens inledningsskede, (b) 1800-talets senare hälft - utvandringseran, och (c) 1930-talet - krisernas decennium. På liknande sätt har även några framtida tidsbilder utformats. I två tidsbilder diskuteras alternativa framtida utvecklingstendenser (a) utvecklingen av det stationära samhället med 0-tillväxt och så småningom en minskande befolkning och (b) invandrarsamhället med en fortsatt stor nettoinvandring under lång tid framåt. Som ett komplement till dessa båda framtida tidsbilder diskuteras även betingelserna för och konsekvenserna av en ny "baby-boom".

Förutom dessa tidsbilder innehåller studien även en diskussion kring begreppet befolkningspolitik och sambandet mellan samhällsutvecklingen i stort och levnadsvillkor på individnivå. Här spelar också välfärdsbegreppet en stor roll. Vidare ingår ett metodavsnitt där förhållandet mellan konventionell metodik för befolkningsprognoser och den i studien använda tekniken att bygga upp framtida tidsbilder analyseras. Slutligen görs en sammanfattning av de problemområden som man har anledning ägna uppmärksamhet i framtida befolknings- och välfärdspolitik.

Huvudrapporten har i första hand utgivits på engelska, men en svensk version ska komma någon gång under hösten 1974.

Vid sidan av huvudrapporten utges också tre specialrapporter, nämligen:
 G Adler-Carlsson: "Carrying and Harrying Capacity" R Liljeström: "Abortion in Sweden" samt
 L Levy och L Andersson: "Population, Environment and Quality of Life".

4. DEMOGRAFISKE FORSKNINGSPROSJEKTER I DE NORDISKE LAND

DANMARK

Regionale dødelighedsforskelle i Danmark før 1850. Kontaktpmann: Otto Andersen.

FINLAND

Institutet för befolkningsforskning.

1. En undersökning av hur ungdomar som avslutat sina studier placerar sig i arbetslivet. Undersökningen görs på beställning av arbetskraftsministeriet men också för OECD.
2. En undersökning av demografiska, ekonomiska och sociala faktorerers inverkan på fertiliteten i Finland under den demografiska transitionen.

NORGE

Familieintensjoner, antikonsepsjon og provosert abort i Norge.

Hensikten med undersøkelsen er å kartlegge bruken av antikonsepsjonsmetoder i den norske befolkningen og endringer i bruken i løpet av de siste ti år, å beskrive ønsket og realisert familjestørrelse hos forskjellige grupper norske kvinner, forsøke å få noen holdepunkter for utbredelsen av illegal provosert abort i de samme ti år og kartlegge kunnskaper om forplantningsspørsmål om prevensjon hos forskjellige grupper unge mennesker.

Undersøkelsen blir utført som en intervjuundersøkelse av et utvalg norske kvinner mellom 20 og 45 år, og som en kombinert spørreskjema- og intervjuundersøkelse av et utvalg gutter og jenter rundt 18 år gamle. Utvalgene er trukket tilfeldig fra to geografiske områder (et i Nord-Trøndelag og et i Østfold), med henholdsvis valgmannlister og skolelister som grunnlag. Prosjektleder er Lars Walløe.

Økonomiske konsekvenser av befolkningsvekst.

Planleggingsavdelingen i Finansdepartementet har engasjert Helge Brunborg til å utarbeide en oversikt over problemstillinger og resultater i litteraturen vedrørende økonomiske virkninger av befolkningsvekst. Arbeidet skal ta et halvt år. Det utføres ved Sosialøkonomisk Institutt, Universitetet i Oslo. Arbeidet vil muligens bli fulgt opp seinere med modellarbeid på norske data.

Undersøkelse av senterstrukturen i Norge.

Miljøverndepartementet har i samarbeid med Geografisk institutt, Universitetet i Oslo, satt igang en undersøkelse av arbeidsplasstilbud, servicetilbud og tilgjengelighet for ca. 600 tettsteder og mindre sentrer. Prosjektet gjennomføres som ledd i departementets forarbeide til fylkes- og landsplanlegging. Kontaktpmann: Bjørn Fossan, Miljøverndepartementet.

Geografiske studier av utkantstrøk i Norge.

Prosjektet ledes av professor Jens Christian Hansen ved Geografisk institutt i Bergen, i nært samarbeid med Sosiodemografisk forskningsgruppe ved Statistisk Sentralbyrå. En arbeidsrapport (Hansen, 1974) tar for seg tilgjengelige folketellingsdata på tellingskrets-nivå for 1950 og 1960, og vurderer disse datas anvendbarhet bl.a. for analyse av befolkningens geografiske variasjoner i tid og rom. En rapport om tilsvarende data 1960 og 1970, og om sammenlignbarheten er under arbeid ved vit.ass. Ole Ragnar Langen ved Sosiodemografisk forskningsgruppe, og vil foreligge i prosjektets serie i løpet av høsten 1974. I rapportserien vil også lokale monografier om befolknings- og bosettingsendringer i utvalgte kommuner i etterkrigstiden bli publisert. I alt 6-7 hovedfagsstudenter har fullført eller holder på med slike monografier.

Kvinneres yrkesdeltaking.

I Sosiodemografisk forskningsgruppe i Statistisk Sentralbyrå arbeider Olav Ljones med analyse av kvinners yrkesdeltaking. Datagrunnlaget er de norske kvartalsvise arbeidskraftundersøkelsene.

Analysar og prognoser vedrørende tilbud av arbeidskraft.

For midler bevilget av Kommunal- og arbeidsdepartementet ble det i slutten av 1973 satt igang et prosjekt med ovennevnte tittel. Prosjektet drives av Eva Birkeland som har arbeidsplass i Arbeidsdirektoratet og i Sosiodemografisk forskningsgruppe, Statistisk Sentralbyrå. Prosjektet går ut på å analysere tilbud av arbeidskraft med forskjellig utdanning. Det arbeides både med strømningsmodeller og beholdningsmodeller.

Utgangspunkt for arbeidet er en modell for det norske skolesystem som er utviklet i Statistisk Sentralbyrå. I beholdningsmodellen blir populasjonen fordelt etter kjønn, alder, ekteskapeleg status (bare for kvinner) og utdanning. Det vil muligens bli gjort forsøk på en viss regional fordeling.

En modell for det norske utdanningssystem

I Statistisk Sentralbyrå arbeides det med å lage en modell for det norske utdanningssystem. Denne er utformet som en strømningsmodell av markov-type med 430 tilstander. Én av tilstandene representerer 6- og 7-åringer utenfor utdanningssystemet. 143 tilstander representerer personer i utdanningssystemet, klassifisert etter den utdanningsaktivitet de holder på med. De resterende 286 tilstander representerer personer utenfor skolesystemet. Disse personene er først gruppert etter sin høyeste fullførte utdanningsaktivitet. Det brukes de samme utdanningsaktiviteter som for personer i utdanningssystemet. Deretter er hver av de 143 gruppene delt i to, etter personens alder.

Det er laget bestandtall for 1969 og for 1970 og et sett overgangstall fra 1969 til 1970. Hovedgrunnlaget var Byråets utdanningsstatistikk og befolkningsstatistikk. Mange av overganstallene er foreløpig usikre, men dette vil endres når den nye statistikken over påbegynt og avsluttet utdanning kommer i gang.

Det arbeides for tiden på flere områder, bl. a. med en noe finere klassifikasjon og med metoder til å ta hensyn til flaskehalsar i utdanningssystemet. Kontaktmann: Erik Hernæs.

Primære prognoseregioner.

Som et ledd i arbeidet med å utvikle en mer tilfredsstillende metodikk for Statistisk Sentralbyrås regionale befolkningsframskrivinger vil en dele inn landet i de såkalte "primære prognoseregioner". Regionene skal bestå av en eller flere kommuner som er knyttet sammen gjennom arbeidsreiser og annen form for interaksjon. I områder der pendling er av lite omfang, skal en primær prognoseregion omfatte kommuner som er mest mulig homogene. Grensene for prognoseregionene skal ikke krysse fylkesgrensene. Dette arbeidet utføres av Arne Rideng i Sosiodemografisk forskningsgruppe.

I de regionale prognoser vil en først beregne framskrivingstall for slike regioner. En ønsker så å samarbeide med lokale og regionale myndigheter i den videre nedbrytning til kommunenivå, idet en vil utnytte den kunnskap disse organer har om planer og utvikling i de enkelte kommuner.

Dødelighet.

Ved 1. kontor i Statistisk Sentralbyrå arbeides det med tre prosjekter om dødelighet i Norge. Ellen Blix analyserer dødelighetsutviklingen og dødsårsaksmønsteret 1951-1970 etter kjønn og alder. Lita Holan undersøker dødelighetsforholdene i fylkene 1969-1972 og sammenligner med tidligere perioder. Tor Haldorsen analyserer dødeligheten i de enkelte yrkesgrupper ved hjelp av folketellingsmateriale og data om døde 1971-1973.

Registrert og oppgitt flyttedato.

En flytteattest utstedt i tilknytning til en flytting fra én norsk kommune til en annen inneholder både en flyttedato oppgitt av flytteren (oppgitt flyttedato) og den dato da flyttingen ble registrert av folkeregisteret i tilflytningskommunen (registrert flyttedato). Disse to datoer faller bare sjelden sammen. Den statistiske sammenheng mellom dem undersøkes av Arne Rideng i Sosiodemografisk forskningsgruppe i Statistisk Sentralbyrå. Datagrnnlaget for dette prosjektet består av opplysninger i flyttemeldingene for hele riket registrert i perioden august 1970 til desember 1971. Ventetiden (differansen mellom registrert og oppgitt flyttedato) observeres for alle flyttinger og analyseres med hensyn på registreringsmåned, flyttestatus, ekteskapeleg status, kjønn og alder. Dessuten undersøkes materialet med henblikk på eventuelle geografiske forskjeller og forskjeller fra kommunetype til kommunetype.

Flyttemotivundersøkelsen.

Resultater fra Flyttemotivundersøkelsen 1972 foreligger nå i form av en tabellpublikasjon (NOS A 617) og to Arbeidsnotater; ett som beskriver innsamlingsmetodene og ett med hovedresultater og beskrivelse av flyttingene de siste årene. (Se bibliografien.) Vi skal her nevne litt om de videre analyser som skal utføres i regi av Sosiodemografisk Forskningsgruppe i Statistisk Sentralbyrå. (Kontaktmann: Lars Østby.)

A. Flytting og levekår

I dette delprosjektet vil flyttingene bli betraktet som en prosess som påvirker levekårene på individ- og husholdningsnivå. Det er alminnelig antatt at individer/husholdninger flytter for å oppnå en forbedring av levekårene. En skal her studere i hvor stor grad en slik endring virkelig finner sted, og om den oppnås av alle grupper flyttere.

B. Kjennetegn ved flytterne og deres situasjon

En er klar over at de grunner som gis for flytting ofte er den utløsende faktor blant en lang rekke forhold som alle har bidratt til flytting. Her skal de oppgitte grunner til flytting analyseres nærmere, og settes inn i den situasjon som var ramme om beslutningen.

C. Regionale effekter av flytting

Ulike geografiske områder påvirkes forskjellig av flytteprosessen. En ønsker å se hvordan flyttingene bidrar til endringene i den demografiske struktur, yrkes- og næringsstruktur, utdanningsnivå, urbaniseringsnivå osv. i de enkelte regioner.

D. Arbeidsmarkedsflyttinger

Forhold i tilknytning til arbeidsmarkedet er viktigste motivgruppe i de fleste flyttemotivundersøkelser. Betydningen øker dessuten med økende flytteavstand, slik at disse forhold er særlig viktige ved de flyttinger som skaper endringer i bosetningsmønsteret på et høyt regionalt nivå. En skal også gjøre spesialanalyser av de grupper som har fått noen form for økonomisk støtte til sine flyttinger.

E. Samlerapport fra Flyttemotivundersøkelsen

Dette vil være en sammenfatning av delprosjektene. Alle resultater fra prosjektet skal samles her, eventuelt også resultater som ikke er presentert i noen delrapporter.

Colin I. O'Neill.

- Current Projects:
- (1) A study of European nuptiality patterns since 1945.
  - (2) Demographic and Economic Effects of the Ageing of the Norwegian Population - working paper with Carmen Johnson.
  - (3) Demographic Consequences of Migration within Norway.

SVERIGE

Demografiska forskningsgruppen i Göteborg (Kontaktman: Ingvar Holmberg)

- (1) Utveckling av metoder för att bestämma fruktsamhet och dödlighet i en global befolkningsmodell.
- (2) Analys av några demografiska förhållanden bland de negerslavar, som under åren 1846-47 frigavs på den då svenskägda ön S:t Barthélemy.
- (3) Studier av olika metoder för att beräkna åldersspecifik dödlighet.
- (4) Äktenskaplig fruktsamhet. Omtransformering av den årliga statistiken avseende äktenskaplig fruktsamhet efter moderns ålder och äktenskapets varaktighet till att avse:
  - (a) äktenskaplig fruktsamhet efter hustruns ålder vid vigseln (5-års åldersgrupper) och äktenskapets varaktighet,
  - (b) äktenskaplig fruktsamhet för en födelsekohort av gifta kvinnor efter hustruns ålder vid vigseln och äktenskapets varaktighet och för hela födelsekohorten gifta kvinnor.
- (5) Försök att anpassa demografiska metoder för tillämpningar på djurpopulationer.
- (6) Analys av sjukförsäkringsdata i Sverige för åren 1970-71, med syftet att studera relationen mellan morbiditet och mortalitet. Arbetet utgör ett led i ett större projekt som gäller utvecklingen av en modell för beskrivning av relationerna befolkning-arbetskraft.
- (7) Vidareutveckling och förbättring av FN's modeller för globala befolkningsprognoser.

Sociologiska institutionen i Uppsala. (Kontaktman: Jan Trost)

- (1) Samboende ogifta och äktenskapsfrekvensen.

Syftet för studien är att få en uppfattning om varför vi har haft en nedgång i giftermålsintensiteten, och att få en uppfattning om varför en del gifter sig och andra inte. Vad är det som sker just nu? Kan man göra en förutsägelse om hur vårt giftermålssystem kommer att se ut? Metoder som kommer till användning: Giftermålsstatistikbearbetning, bearbetning av sekundärdata där uppgifter om modifierat civilstånd finns, speciell datainsamling under hösten 1974 på två urval, dels 100 nygifta (med syftet att få reda på varför de gift sig och just då) dels ock 100 sammanboende ogifta par (med syftet att få reda på deras varse blivning av sin egen situation i relation till det gifta parets, varför de inte gift sig, om de skall gifta sig etc.). Medel från Riksbanksfonden och Familjelags-sakkunniga.

- (2) De europeiska skilsmässorna.

Hösten 1973 bildades en grupp bestående av en företrädare från vart och ett av så många europeiska länder som möjligt med avsikt att var och en i sitt hemland skulle sammanställa offentlig statistik från så långt tillbaka som möjligt beträffande skilsmässor. Var och en skriver dessutom en sammanfattning av den nuvarande och tidigare skilsmässolagstiftning. Avsikten är att publicera en skrift med dels data och dels försök till jämförelser. Gruppen kallar sig Groupe International de Recherches sur le Divorce och har sitt säte i Paris. Följande länder finns just nu representerade: Västtyskland, England, Österrike, Belgien, Danmark, Finland, Italien, Holland, Sverige, Schweiz, Ungern, Polen och Jugoslavien. Vi hoppas också få med kolleger för övriga länder i Europa.

Statistiska centralbyrån (SCB)

(1) Den inrikes omflyttningen i Sverige, 1968-73. (Kontaktman: A. Arvidsson)

Syftet med projektet är att kartlägga de inrikes flyttningsströmmarna mellan olika regioner (län, storstadsområden, inflyttnings- och utflyttningsregioner). Dessutom omfattar projektet en studie av flyttningsfrekvenserna i olika åldrar, studium av återflyttningen m.m. Resultaten planeras publiceras i serien "Information i prognosfrågor" under hösten 1974.

(2) Flyttarna 1968-72 efter bakgrundsvariabler. (Kontaktman: A. Arvidsson)

Under hösten 1974 skall ett projekt påbörjas avseende analys av de i flyttningsströmmarna ingående individerna efter olika bakgrundsvariabler. Analysen kommer att grundas på ett register över samtliga personer som flyttat över kommungräns under perioden 1968-1972. För de av dessa personer som var kyrkobokförda i Sverige den 1 november 1970 har folkräkningsuppgifter påförts (sysselsättning, yrke, näringsgren, utbildning, inkomst). Syftet är att studera eventuella skillnader i flyttningsmönstret hos personer med olika bakgrundsvariabler samt att jämföra bakgrundsvariablerna hos personer som har flyttat respektive inte flyttat under 1968-1972.

(3) Modell för hushållsprognoser. (Kontaktman: A. Arvidsson)

Ingvar Holmberg vid demografiska forskargruppen i Göteborg håller för närvarande för prognosinstitutets räkning på att undersöka möjligheterna att konstruera en modell för att prognosera kvinnor fördelade efter barnantal. Olika ansatser har prövats och arbetet är för närvarande inriktat på att använda en simuleringsmodell. Detta arbete är ett första steg för att konstruera en hushållsprognosmodell.

(4) Mortalitetsregister för epidemiologiska studier i Sverige. (Kontaktman: A.M. Bolander)

Sedan ett år tillbaka pågår arbetet med att upprätta en databas för studier av olika faktorer inverkan på dödlighetsnivåer och dödsorsaksfördelningar. Ett statsanslag på sammanlagt 360 000 kr under två budgetår erhöles inom ramen för intermittenta undersökningar, vilket innebär vissa förhoppningar om att projektet kan återupptas med vissa mellanrum.

Det register som nu är under uppbyggnad utgår från dödsfallen under perioden 1961-1970 med alla i dödsorsaksstatistiken tillgängliga uppgifter som finns lagrade på de årliga dödsorsaksbanden. Dessa enskilda records har matchats mot det slutliga beståndet av personrecords i folkräkningen 1960 med personnumren som identifikation. Uppgifter om yrke, näringsgren, sysselsättning, pendling, utbildning, hemort, nationalitet och födelseland ingår bland de uppgifter som överförts från folkräkningsbanden. Dessa moment har nyligen genomförts och en uppföljning av ej matchade records pågår. Det slutliga bortfallet förefaller att stanna vid någon promille av de närmare 800 000 dödsfallsrecords som ingår i registret.

Registret är särskilt anpassat för kohortstudier med utgångspunkt från folkräkningens olika delpopulationer, i vilka överlevnaden under en 10-årsperiod samt dödsorsaksfördelningen kan utgöra mätinstrument. Något uttag ur registret av individdata ur folkräkningen vari enskilda personer kan identifieras bör ej förekomma.

(5) Internationell studie av den perinatale mortaliteten och morbiditeten i WHOs regi (Kontaktman: A. M. Bolander)

På grundval av uppgifter om födelser och perinatale dödsfall under 1973 pågår för närvarande en jämförande studie av olika faktorer inverkan på den perinatale morbiditeten och mortaliteten. Fyra länder inom Europa, Ungern, Österrike, England och Sverige, och fyra utomeuropeiska, USA, Kuba, Nya Zeeland och Japan, har inbjudits att delta. För Sveriges del utgörs grundmaterialet av födelse-aviser och dödsbevis ur SCBs material och av de f.o.m. 1973 upprättade medicinska födelsemeddelandena, för vilka socialstyrelsen står för bearbetningen. Några resultat beräknas inte föreligga före 1975. Såväl bearbetning som redovisning är centraliserat till WHOs huvudkvarter i Genève.

(6) "The Swedish Population 1720-1970"

Detta projekt som går ut på en presentation och i någon mån analys av Sveriges befolkningsutveckling under 250 år, påbörjades 1971. Efter en längre tids avbrott på grund av FN-tjänst, räknar Erland Hofsten och hans medarbetare - bl a Hans Lundström - nu med att kunna slutföra projektet inom någorlunda nära framtid.

Förstudie för sameinventering. (Kontaktpersoner: Hans och Birgitta Walker)

John Takman har erhållit anslag från Statens råd för samhällsforskning för att göra en förstudie för en totalundersökning av de svenska samerna. Förstudien skall omfatta en genomgång av såväl historiska som nutida data avseende fertilitet, mortalitet, morbiditet och migration. Studium av inhemsk och utländsk litteratur behandlande etniska minoriteter samt koordinering av frågeställningar som är aktuella för de olika vetenskapliga intresseinriktningarna. Dessutom ingår i denna förstudie att utarbeta och testa ett frågeformulär som skall användas vid en eventuell totalundersökning.

5. NORDISK BIBLIOGRAFI

DANMARK

- Andersen, Otto (1973): "Dødelighedsforholdene i Danmark 1735-1839." *Nationaløkonomisk Tidsskrift* 1973 (2).
- (1974): "EDB - Standardprogrammer - Demografi." Københavns Universitets Statistiske Institut, April 1974, (Stencileret udgave).
- Hansen, Hans Oluf (1973): "Derivation of the stable Population and its Principal Properties." *Cuadernos de Historia Economica de Cataluna IX*. Barcelona.
- (1974): "Migration and Population Patterns in the Parish of Torslev 1870-1901." *Yearbook of Population Research in Finland Vol.13: 135-145 og Scandinavian Population Studies 3*.
- Matthiessen, P.C. (1973 a): "Demografiske sammenligninger mellem I- og U-lande." *Geografisk Orientering* 3, (2).
- (1973 b): "Global Befolkningsstabilisering." *Det lærde Selskabs publikationsserie. Ny serie, hæfte 4*, Århus.
- (1973 c): "Population Stabilization in the Nordic Countries." *Scandinavian Population Studies 3: 83-94 og Yearbook of Population Research in Finland, Vol.13*.
- (1974): "Danmarks Befolkning. Udvikling og Perspektiver." Udenrigsministeriet, København.

FINLAND

- Edgren, Christian och Ronald Wiman (1973): "Suomalainen siirtolaistyövoima Ruotsissa vuonna 1972 (Finländsk emigrantarbetskraft i Sverige 1972)." *Elinkeinoelämän tutkimuslaitos (ETLA) C:3* Helsinki. 119 s.
- Eriksson, Aldur W (1973): "Human twinning in and around the Åland Islands." *Skrifter utgivna av Ålands Kulturstiftelse VIII. Marienhamn*. 159 s.
- Haavio-Mannila, Elina och Kerstin Stenius (1973): "Immigration and Mental Health." *Helsingin yliopiston sosiologian taitoksen tutkimuksia 195*. Helsinki. 36 s.
- Frederiksen, Ilkka (1973): "Oulun läänin työvoimareservit (Arbetsreserven i Uleåborgs län)." *Oulun lääninhallitus. Suunnittelujaosto. Julkaisu 10 Oulu*. 68 s.
- Koivula, Samuli (1973): "Maaseudun väestökato ja kuntien toiminnan taloudelliset muutokset (Landsbygden avfolkning och förändringar i kommunens verksamhet och ekonomi)." 170 s. *Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus ja sosiaalipoliittinen tutkimusosasto. Tutkimuksia 1973, 3*.
- Korpelainen, Lauri (1973): "Emigration - tärande export." *Unitas 1973: 75-87*.
- Lahdenranta, Uolevi (1973): "Helsingkiläisten kuolemaan johtaneet kotitapaturmat vuosina 1963-65 sekä kotitapaturmissa loukkaantuneiden ja kuolleiden helsingkiläisten vertailu (Helsingforsbor som under åren 1963-65 omkom genom olycksfall i hemmen samt en jämförelse mellan dessa olycksfall skadade och omkomna helsingforsbor)." *Tilastollisia kuukausitietoja Helsingistä - Statistiska månadsuppgifter för Helsingfors 1973, 5: 159-171*.
- Leppo, Kimmo (1973 a): "Sairas maailma (Vår sjuka värld)." *Tammi, Helsinki*.
- (1973 b): "Väestönkasvu, terveydenhuolto ja kehitysyhteistyö (Befolkningsstillväxt, hälsovård och utvecklingsamarbete)." *Suomen lääkarilehti 1973, 28: 1223-1232*.
- (1973 c): "Väestön kokoa ja ikärakennetta säätelevät tekijät (Faktorer som reglerar befolkningsstorlek och ålderstruktur)." *Väestöbiologia, 1973*.
- Lindgren, Jarl (1973): "Legislation Directly and Indirectly Influencing Fertility in Finland." *Väestöntutkimuslaitoksen julkaisuja sarja B n:o 31, 42 s*.
- Mikkola, Kimmo (1973): "Maassamuutto ja pohjoismainen muuttoliike vuonna 1970 (Migration och emigration i Norden 1970)." *Tilastokeskus tutkimuksia n:o 22. Statistikcentralen. Undersökningar 1973, 47 s*.
- (1973 b): "Ruotsissa vuosina 1946-47 ansiotyössä ollut suomalaisväestö (Finländska förvärvsarbetare i Sverige 1946-70)." *Statistikcentralen. Tutkimuksia n:o 25, 1973. 35 s*.
- Naukkarinen, Arvo: "The application of areal demographic development types to population projections - a case study of Northern Ostbothnia, Finland." *Fennia 125. 31 s*.
- Nevanlinna, H.R.: "Suomen väestönrakenne. Genettinen ja genealoginen tutkimus (Finlands befolkningsstruktur, en genetisk och genealogisk undersökning)." *Kansaneläkelaitoksen julkaisuja. Sarja A:9, 128 s*.
- Nieminen, Mauri (1973 a): "Development of Finland's population in 1950-1970." *Bank of Finland. Monthly Bulletin 1973: 20-27*.
- (1973 b): "Väestönkehitys suuralueittain vuosina 1950-1980 (Befolkningsutvecklingen inom storområden)." *Kansallis-Osake-Pankin kuukausikatsaus B:17, Helsinki 30 s*.
- Nykänen, Heikki (1973): "Etelä-Savon väestö- ja työvoima 1950-1985 (Södra Savolax befolkning och arbetskraft)." *Etelä-Savon seutukaavaliitto. Julkaisu 5. Mikkeli. 36 s*.

- Pihlajarinne, Eero (1973): "Muuttoliike lähtöalueen taloudellisena ongelmana (Migrationens ekonomiska betydelse för utflyttningsområdena)." Taloustieteen laitos. Julkaisuja 11. Jyväskylä. 46 s.
- Tauriainen, Juhani och Samuli Suomela (1973): "The Conditions in and Problems of Rural Depopulation Areas." Suomen virallinen tilasto Sosiaalisia erikoistutkimuksia. XXXII:33 Finlands Officiella statistik. Sociala Specialundersökningar XXXII:33. 162 s.
- Tauriainen, Juhani (1973 a): "Maaseudun väestökato ja maaseudun rakenteelliset muutokset (Landsbygdens avfolkning och strukturella förändringar på landsbygden)." Sosiaali- ja terveysministeriö. Sosiaalipoliittinen tutkimusosasto, tutkimus n:o 4/1973. s. 48.
- (1973 b): "Maaseudulta muuttaminen ja sosiaalinen kohoaminen (Utflytning från landsbygden och social rörlighet)." Sosiaalija terveysministeriö. Sosiaalipoliittinen tutkimusosasto, tutkimus n:o 4/1973.
- Tauriainen, Juhani och S. Koivula (1973): "Maaseudun väestökatoalueitten olot ja ongelmat (Förhållanden och problem inom landsbygdens avfolkningsområden)." Suomen itsenäisyysvuoden 1967 rahasto. Sarja B:9. 157 s. liit.
- Tissari, Jukka (1973): "Ruotsiin muuton motiivit Vojakkalan vastaanottoaseman kautta v. 1970 muuttaneita koskeva tutkimus (Motiv för utflyttning till Sverige, en undersökning bland dem som 1970 flyttat till Sverige via Vojakkala mottagningstation)." Helsinki.
- Työvoimaministeriö (Arbetskraftministeriet) (1973 a): "Työvoiman tarjonnan kehitys vuoteen 1980 (Arbetskraftsutbudet till år 1980)." Monistettu- ja tutkimuksia 6. 63 s. 88 s.
- 1973 b "Työvoimaministeriön siirtolaistutkimusten ohjelma (Programmet för arbetskraftsministeriets emigrantforskning 1973)." Helsinki. 72 s.
- Väestöliitto (Finska Befolkningsförbundet) (1973): "Entäs nyt suomalainen väestöpolitiikka (Hur skall det nu bli med Finlands befolkningspolitik)":
- Erling, Tapani: "Milloin toteutuu Fourastién 10:10:80? (När går Fourastiés 10:10:80 i uppfyllelse?)." Filpus, Timo: "Kummasta puutetta: työstä vai työntekijöistä? (Brist på arbete eller arbetskraft)." Huikko, Jouko: "Onko Suomessa harjoitettu väestöpolitiikkaa? (Har vi bedrivit befolkningspolitik i Finland?)" Leppo, Kimmo: "Väestöteoriat ja väestöpolitiikka (Befolknings teorier och befolkningspolitik)." Lindgren, Jarl: "Minkälaisia väestöllisiä tavoitteita olisi asetettava suomalaiselle yhteiskunnalle? (Vilken målsättning bör man ställa upp för befolkningsutvecklingen i Finland?)" Nieminen, Mauri: "Viimeaikaisen väestönkehityksemme tunnuspiirteitä (Befolkningsutvecklingen under senaste åren)." Nieminen, Mauri: "Väestöennuste - viipale huomista (Befolkningsprognosen - en glimt av morgondagen)." Väestöliiton julkaisuja. Kolmikantasarja 3. Helsinki.

NORGE

- Berge, Arne (1973): "Kvalitetsanalyse av Byråets data for innenlandske flyttinger, 1970-1971." Statistisk Sentralbyrå, Arbeidsnotat IO 73/13.
- Berge, Erling (1973): "Samfunnsstruktur og fruktbarhet." Upublisert hovedoppgave. Universitetet i Bergen og Statistisk Sentralbyrå.
- (1974 a): "Befolkningspolitikk i Norge?" Sosiologi i dag 4(3):3-9.
- (1974 b): "MINSYS. Eit reknemaskinprogram for analytisk glatting av befolkningsrater." Statistisk Sentralbyrå, Arbeidsnotat IO 74/11.
- (1974 c): "Analytisk glatting av fødselsrater for Norge for åra 1968 til 1972." Statistisk Sentralbyrå, Arbeidsnotat IO 74/24 (Metodehefte nr. 12).
- Berge, Erling og Jan M. Hoem (1974): "Nokre praktiske røynsler med analytisk glatting" Statistisk Sentralbyrå, Arbeidsnotat IO 74/23.
- Birkeland, Eva (1974): "Analyser og prognoser vedrørende tilbud av arbeidskraft. Utkast til analyseopplegg." Stensilert notat av 21/5-74. Arbeidsdirektoratet.
- Brunborg, Helge (1973 a): "Statistisk Sentralbyrås befolkningsprognosemodell, VIII. Framskrivninga 1971-2000. Bakgrunnsmateriale og kommentarer til resultatene." Statistisk Sentralbyrå, Arbeidsnotat IO 73/14.
- (1973 b): "Statistisk Sentralbyrås befolkningsprognosemodell, IX. Framskrivninga 1971-2000. Teknisk dokumentasjon." Statistisk Sentralbyrå, Arbeidsnotat IO 73/15.
- Dølven, Arne S. (1974): "Bostedspreferanser. En analyse basert på studier av miljøkvaliteter og bostedspreferanser i Danmark og Norge." NIBR, Arbeidsrapport 4/74.
- Dyrvik, Ståle (1974 a): "Folkeauke og framtid." Syn og Segn, 1974, hefte 1.
- (1974 b): "Framtida høyrer dei gamle til". Syn og Segn, 1974, hefte 2.
- (1974 c): "Norsk befolkningspolitikk?" Syn og Segn, 1974, hefte 3.
- (1974 d): "Infant mortality about 1800. A preliminary exploration into a Norwegian local material." Scandinavian Population Studies 3: 125-134 og Yearbook of Population Research in Finland, Vol.13.
- (1974 e): "Verdens befolkningsssituasjon." Morgenbladet 5/2-74.

- Foss, Olaf; Robert Salomon; Erik Stordahl og Lars Østby (1974): "Flyttemotivundersøkelsen 1972 - Metoderapport." Statistisk Sentralbyrå, Arbeidsnotat, under utgivelse.
- Gilje, Eivind (1972): "Analytic graduation of age - specific fertility rates." Statistisk Sentralbyrå, Artikkel nr. 51.
- Grünfeld, Berthold (1974): "Anti-Dyrvik. Om folkeuke og fødselskontroll." Syn og Segn, 1974, hefte 6, side 384-392.
- Hansen, Jens Chr. (1974): "Folketellingsdata på kretsnivå i Norge 1950 og 1960." Arbeidsrapport nr. 2 i serien Geografiske studier av utkantstrøk i Norge. Geografisk institutt, Universitetet i Bergen.
- Hoel, Michael (1973): "Inntektsvirkninger av internasjonal faktormobilitet," Memorandum av 19/10 1973 fra Sosialøkonomisk Institutt, Universitetet i Oslo.
- Hernæs, Erik og Johan-Kristian Tønder (1974): "Befolkningens fordeling etter utdanningsaktivitet og fullført utdanning. Beregnede tall for 1969-1974. Første rapport om Statistisk Sentralbyrås utdanningsmodellprosjekt." Statistisk Sentralbyrå, Arbeidsnotat IO 74/16.
- Hoem, Jan M. (1973 a): "Usikkerhet ved befolkningsprognoser." Statistisk Sentralbyrå, Artikkel nr. 54.
- (1973 b): "Levels of error in population forecasts." Statistisk Sentralbyrå, Artikkel nr. 61.
- (1973 c): "En teoretisk diskusjon av seleksjonseffekt og livsførseffekt i dødelighet for gifte og ugifte menn." Statistisk Sentralbyrå, Arbeidsnotat IO 73/12 (Metodehefte nr. 7).
- (1974 a): Anmeldelse av "The Growth and Structure of Human Populations; A Mathematical Investigation" by Ansley J. Coale. International Statistical Review 42 (1): 107-108.
- (1974 b): "On the optimality of modified minimum chi-square analytic graduation." Side 11-16 i Hoem et al.: "Two papers on analytic graduation." Statistisk Sentralbyrå, Arbeidsnotat IO 74/17.
- (1974 c): "Møterapport. Møte om befolkningslærens framtid i Norge. Trollvasshytta, Oslo, mandag 22. april 1974." Statistisk Sentralbyrå, stensil JMH/IH, 25/6-74.
- (1974 d): "Beregning av befolkningsrater." Statistisk Sentralbyrå, Arbeidsnotat IO 74/22.
- Hoem, Jan M. og Erling Berge (1974 a): "Some problems in Hadwiger fertility graduation." Statistisk Sentralbyrå, Arbeidsnotat IO 74/5.
- (1974 b): "Theoretical and empirical results on the analytic graduation of fertility rates." Side 2-10 i Hoem et al.: "Two papers on analytic graduation." Statistisk Sentralbyrå, Arbeidsnotat IO 74/17.
- Hoem, Jan M.; Erling Berge og Liv Hansen (1974): "Norske fødselsrater for ettårige aldersklasser, 1968-1972." Statistisk Sentralbyrå, Arbeidsnotat IO 74/24 (Metodehefte nr. 12).
- Høvset, Synnøve (1973): "System description of the regional population projection programme of the Central Bureau of Statistics of Norway." Statistisk Sentralbyrå, Arbeidsnotat IO 73/5 (Metodehefte nr. 5).
- Juhász, Lajos (1974): "Den selvregulerende mekanisme hos befolkninger i eldre tid." Heimen 16: 255-258.
- Lettenstrøm, Gerd S. (1974): "Aktuelle befolkningsforhold i Norge." Verdens Gang, 18/1-74.
- Ljones, Olav (1973): "Gifte kvinners yrkesdeltaking og familiesituasjon. Noen teoretisk-økonomiske problemstillinger og enkelte observasjonsresultater fra Norge 1971-1972." Statistisk Sentralbyrå, Arbeidsnotat IO 73/22.
- (1974 a): "Labour force participation and family situation of married women. Aspects of economic theory and some observations from Norway 1971-1972." Scandinavian Population Studies 3: 18-28 og Yearbook of Population Research in Finland, Vol.13.
- (1974 b): "Kvinnens yrkesdeltaking. Norske datakilder og hovedresultater 1960-1972." Statistisk Sentralbyrå, Arbeidsnotat IO 74/4.
- O'Neill, Colin J. (1972): "Demographic Aspects of the Family in Developing Societies" University of Bergen.
- (1973 a): "Some Demographic Effects of Migration Upon Areas of Origin and Areas of Destination." Paper prepared for Migration Conference, Helsinki.
- (1973 b): "Aspects of Norway's Demographic Development in the 1960s." European Demographic Information Bulletin 4 (2).
- (1973 c): "A Fresh Look at Norwegian Pre-Industrial Population Growth Using Stable Population Theory." Paper delivered to the IUSSP Conference, Liege.
- Rideng, Arne og Bjørn Lied Tønnesen (1974): "Statistisk Sentralbyrås regionale befolkningsframskrivninger. Nåværende opplegg og utviklingsplaner 1974." Statistisk Sentralbyrå, Artikkel nr. 62.
- Skjølberg, Hermund (1974): "Settlement pattern in Norway, trends and policies." Scandinavian Population Studies 3: 105-114 og Yearbook of Population Research in Finland, Vol.13.
- Statistisk Sentralbyrå (1974): "Flyttemotivundersøkelsen 1972." NOS A 617.
- Stordahl, Erik (1974): "Flytteindeks. En metode for beskrivelse av den geografiske mobiliteten i Norge." Del I av Stensilert hovedfagsoppgave, Geografisk institutt, Universitetet i Oslo.

- Tønnesen, Bjørn Lied (1973 a): "Dødelighet hos gifte og ugifte i Norge 1960-1962." *Sosialøkonomen* 27 (3): 11-20.
- (1973 b): "Dødelighet og ekteskapelig status i Norge 1960-1962." *Statistisk Sentralbyrå, Arbeidsnotat* IO 73/34.
- (1974 a): "Mortality of single and married persons in Norway, 1960-1962." *Scandinavian Population Studies* 3: 71-82 og *Yearbook of Population Research in Finland, Vol.13*.
- (1974 b): "Enkelte trekk ved dødelighetsmønsteret i Norge 1960-1964 sammenliknet med andre land." *Statistisk Sentralbyrå, Arbeidsnotat* IO 74/15.
- Walløe, Lars (1974): "Familieintensjoner, antikonsepsjon og provosert abort i Norge. Foreløpig rapport nr. 1." Stensilert rapport. Juni 1974. Norsk forening for familieplanlegging.
- Østby, Lars (1974): "Hvem flytter i Norge?" Side 375-392 i "I forskningens lys," NAVF's jubileumsbok, Universitetsforlaget, Oslo.
- Aalen, Odd (1974): "Nonparametric Inference in Connection with Multiple Decrement Models." Stensilert manuskript, University of California, Berkeley.

SVERIGE

- Alexandersson, G. och T. Falk (1973): "Storstadsregionerna växer inte snabbare än riksgenomsnittet." *Kommunal tidskrift* 6, 2: 56-59.
- Bolander, A.-M. (1973): "Cause-of-death statistics. A tool in medical research and especially in epidemiological survey." International population conference. Liege 1973. *International Union for the Scientific Study of Population*: 219-229.
- Bolander, A.-M. och G.S. Lettenström (1973): "Comparative study of pre-natal, infant and childhood mortality in four Nordic countries." International population conference, Liege 1973, *International union for the scientific study of population*: 143-156.
- Bondeham, L. (1972): "Population growth control in Kenya." *Scandinavian institute of African studies, Uppsala. Research report* 12.
- Dahlberg, A. (1973): "Flytta eller inte flytta? - en ekonomisk fråga." *Norrländsk tidskrift*. 22 (5): 33-35.
- Dahmström, P., O. Jos, och S. Wahlström (1973): "The Swedish labour force surveys. 5. Composite estimates." *Statistisk tidskrift* 11 (3): 189-203.
- Donaldson, B. (1973): "An empirical investigation into the concept of sectoral bias in the mental maps, search spaces and migration patterns of intra-urban migrants." *Geografiska annaler* B 55 (1): 13-33.
- Dybeck, P.-E. (1973): "Miniatyr databasen i projektet arkivstatistiska databaser." *Statistisk tidskrift* 11 (1): 11-20.
- Fritzell, Y. (1973): "Yrkesfördelningen 1840-1855 enligt Tabellverket jämfört med andra källor." *Statistisk tidskrift* 11 (5): 358-381.
- Galloway, L.E., R. Rydén och R.K. Vedder: "Internal labor migration in Sweden, 1967." *Swedish Journal of economics* 75 (3): 257-265.
- Gaunt, D. (1973): "Historisk demografi eller demografisk historia?" *Historisk tidskrift* 36 (3): 382-405.
- Hofsten, E. (1973): "Folkökning!" Stockholm. 111 s.
- Hyrenius, H. (1972): "Populations in development. Factos e problemas global e national." Stockholm. (Original svensk titel: "Så mycket folk." Stockholm 1970.) 112 s.
- Johansson, E. och S. Akerman (1973): "Faktaunderlag för forskning. Planering av en demografisk databas." *Historisk tidskrift* 36 (3): 406-414.
- Johnson, B. och A. Meuller (1973): "Interactions of consumption and metropolitan growth." *Swedish Journal of economics* 75 (3): 278-288.
- Kellgren, N. (1973): "Löser Kina sina befolkningsproblem?" *TCO-tidningen* 27 (8): 18-19.
- Källemark, A.-S. (1973, red.): "Utvandring. Den svenska emigrationen till Amerika i historiskt perspektiv." Stockholm. Alma-serien 55. 288 s.
- Lewan, N. (1973): "En studentklass flyttningar under 25 år." *Svensk geografisk årsbok* 49: 95-103.
- Lindmark, S. (1971): "Swedish America, 1914-1932. Studies in ethnicity with emphasis on Illinois and Minnesota." (Diss. Uppsala.) *Studia historica Upsaliensia* 37. University of Uppsala, Historiska institutionen. (Scandinavian University Books.) 360 s.
- Pettersson, A. (1973): "Befolkningstalen: Skogslänen ökar - Stockholm minskar." *Svensk politik* 1973 (1): 10.
- Rondahl, B. (1972): "Emigration, folkflyttning och säsongarbete i ett sågverksdistrikt i södra Hälsingland 1865-1910. Söderala kommun med särskild hänsyn till Ljusne industrisamhälle." (Diss. Uppsala.) *Studia historica Upsaliensia* 40. University of Uppsala, Historiska institutionen. (Scandinavian University Books.) 288 s.

- Sjövall, E. (1973 a): "Skall fruktsamheten öka och antalet levande födda minska? (1-2)" Läkartidningen 70 (41): 3583-3588, (42): 3690-3694.
- (1973 b): "Äktenskapets hausse och baisse - svensk nuptialitet 1861-1971." Läkartidningen 70 (40): 3465-3478.
- Stahre, U., och L. Wretblad (1973): "Flyttning till landsbygden." Svensk lantmäteritidskrift 65 (1): 42-49.
- Statistiska centralbyrån (1973 a): "Rapport angående utvärdering av folk- och bostadsräkningen 1970 (FoB) och förslag till FoB 75." Promemorior från SCB. 1973/10.
- (1973 b): "FoB 70 och AKU - en jämförelse. Antalet förvärvsarbetande 20 timmar eller mer i hela riket enligt folk- och bostadsräkningen 1970 (FoB 70) och de FoB-anpassade arbetskraftsundersökningarna (AKU)." Statistiska meddelanden. Be. 1973/10.
- (1973 c): "Arbetskraftsresursernas utveckling 1965-1972 och 1972-1980. Analys och prognos." Information i prognosfrågor 1973/7.
- (1973 d): "Aterutvandringen från Sverige 1968-1972." Information i prognosfrågor 1973/10.
- (1974 a): "Livslängdstabeller för årtiondet 1961-1970." Sveriges officiella statistik. 45 s.
- (1974 b): "Giftermålens och skilsmässornas utveckling sedan 1950." Information i prognosfrågor 1974/4.
- (1974 c): "Befolkningsprognos för riket, 1974-2000." Information i prognosfrågor 1974/7.
- (u.å.): "Arbetsbok. Grundutbildning av granskningsorgan inför 1970 års folk- och bostadsräkning." Folk- och bostadsräkningen.
- Sundin, J. (1973): "Främmande studenter vid Uppsala universitet före andra världskriget. En studie i studentmigration." Acta universitatis Upsaliensis. Skrifter rörande Uppsala universitet, C. Organisation och historia 27. Studia historica Upsaliensia 45. (Skrifter utg. till Uppsala universitets 500-årsjubileum. 2. Studier 4.) 235 s.
- Torbrand, D. (1972): "Befolkningsgeografi." Studentlitteratur. Lund. 121 s.
- Trewartha, G.T. (1973): "Allmän befolkningsgeografi." Handböcker i samhällsgeografi. Lund. (Orig:s titel: A geography of population. World patterns. New York 1969.) 190 s.
- Wadensjö E. (1973): "Immigration och samhällsekonomi." Studentlitteratur. (Förut utg. som diss.) Lund. 456 s.
- Agren, K. (1973): "Aristocrats, farmers, proletarians. Essays in Swedish demographic history." Studia historica Upsaliensia 47. Historiska institutionen, Uppsala universitet. (Scandinavian University Books.) 119 s.
- Akerman, N. (1973): "Klasshället i siffror." Stockholm. Det nya samhället 12. 155 s.

6. MEDLEMSFORTEGNELSE

DANMARK

- Andersen, Otto, cand. polit., Statistisk Institut, Skt. Peders Stræde 19, 1453 København K.
 Andersen, Knud West, cand. stat., Sundhedsstyrelsen, St. Kongensgade 1, 1264 København K.
 Anderson, Niels, cand. polit., Københavns Statistiske Kontor, Nyropsgade 14, 1602 København V.
 Boserup, Mogens, professor, Rådhusvej 19, 2920 Charlottenlund.
 Bræstrup, Agnete, læge, Aurehøjvej 2, 2900 Hellerup.
 Bülow-Hansen, Henrik, cand. stat., Kastrupvej 118, 2300 København S.
 Dueholm, Erik, lektor, Sløjfen 22, 2820 Gentofte.
 Fisker, Kjeld, cand. polit., Københavns Statistiske Kontor, Nyropsgade 14, 1602 København V.
 Hamtoft, H., cand. polit., Sundhedsstyrelsen, St. Kongensgade 1, 1264 København K.
 Hansen, Hanne E., stud. mag., Skandrup Alle 4, 2890 Hareskov.
 Hansen, Hans Oluf, cand. mag., Statistisk Institut, Skt. Peders Stræde 19, 1453 København K.
 Hoffmeyer, Henrik, overlæge, Statshospitalet i Glostrup, 2600 Glostrup.
 Hostrup-Pedersen, Søren, cand. polit., Parkvænget 38, 2920 Charlottenlund.
 Hvidt, Kristian, Dr. phil., Esperance Alle 18, 2920 Charlottenlund.
 Jensen, Jette, cand. polit., Københavns Statistiske Kontor, Nyropsgade 14, 1602 København V.
 Jensen, Lars, cand. stat., Danmarks Statistik, Sejrgade 9, 2100 København Ø.
 Jensen, Arne, professor, Hulsøvang 2, 2960 Rungsted Kyst.
 Jeppesen, Jens, lektor cand. oecon., Statistisk Institut, Århus Universitet, Nørrebrogade 43, 8000 Århus C.
 Jensen, Birgitte Liebach, stud. soc., Haraldsgade 100, IV.tv., 2100 København Ø.
 Joensen, Høgni Debes, læge, Sundhedsstyrelsen, St. Kongensgade 1, 1264 København K.
 Kongstad, Per, direktør, Institut for Udviklingsforskning, Skt. Annæ Plads 5, 1250 København K.
 Krygell, Peter V., mag.scient.soc., Trenkærvang 4, 3460 Birkerød.
 von Linstow, Hugo, stud. soc., Østerbrogade 117, 1ejh. 125, 2100 Ø.
 Matthiessen, P.C., professor, Statistisk Institut, Skt. Peders Stræde 19, 1453 København K.
 Mosbech, Johs., overlæge, Amtssygehuset, Skt. Elisabeth, Hans Bogbinders Alle, 2300 S.
 Mønsted, Mette, mag.scient.soc., Eckersbergsgade 10, 2100 København Ø.
 Mørkeberg, Henrik, mag.scient.soc., Sølvgade 104 st.tv., 1307 København K.
 Mørch, Henning, amanuensis, Geografisk Institut, Haraldsgade 68-70, 2100 København Ø.
 Nielsen, Lise Drewes, stud. soc., Koldinggade 22, IV, 2100 København Ø.
 Nordhoek, Johs. A., forskningsleder, Roskilde Universitetscenter, Postbox 260, 4000 Roskilde.
 Pedersen, J. Bruus, mag.scient.soc., Overgaden oven Vandet 28 A, 1415 København K.
 Simonsen, Bo, cand. polit., Skyttebjerg 51, 2850 Nærum.
 Sjalín, B., stud. soc., Danmarks Statistik, Sejrgade 9, 2100 København Ø.
 Spieker, Finn, cand. polit., Nørrebred 96, 2620 Albertslund.
 Spøhr, Hanne, cand. polit., Marsk Stigs Alle 5A, 2880 Bagsværd.
 Stene, Jon, lektor, Statistisk Institut, Skt. Peders Stræde 19, 1453 København K.
 Sørensen, Sven, kontorchef, Sundhedsstyrelsen, St. Kongensgade 1, 1264 København K.
 Thygesen, Lars, sekretær, Danmarks Statistik, Sejrgade 9, 2100 København Ø.
 Wedebye, Jørgen, kontorchef, Københavns Statistiske Kontor, Nyropsgade 14, 1602 København V.

FINLAND

- Blomfelt, Frank, pol.lic., Ålandsvägen 35, Mariehamn.
 Eräpohja, Marja-Riitta, överaktuarie, pol.mag., Statistikcentralen, Lönnrotsgatan 37, 00180 Helsingfors 18.
 Fougstedt, Gunnar, professor, Måsgränd 5 F, 00200 Helsingfors 20.
 Haimi, Olavi, forskare, pol.mag., Finlands Stadsförbund, Riksdagsgatan 4, 00100 Helsingfors 10.
 Herva, Aslak, Universitetets räknecentral, Tölgatan 11, 00100 Helsingfors 10.
 Hyppölä, Jorma, avd.chef, fil.mag., Statistikcentralen, Broholmogatan 12, 00530 Helsingfors 53.

- Jaatinen, Stig, professor, Färjkarlsgränden 8, 00570 Helsingfors 57.
- Kolari, Risto, aktuarie, pol.dr., Statistikcentralen, Broholmmsgatan 12, 00530 Helsingfors 53.
- Korhonen, Anna-Liisa, sekreterare, pol.kand., Utrikesministeriet, Regeringsgatan 17, 00100 Helsingfors 10.
- Korpelainen, Aino, överaktuarie, fil.kand., Statistikcentralen, Broholmmsgatan 12, 00530 Helsingfors 53.
- Korpi, Kyllikki, agr.kand., Socialstyrelsen, Broholmmsgatan 18, 00530 Helsingfors 53.
- Kulokari, Hannu, Universitetets räknecentral, Tölögatan 11, 00100 Helsingfors 10.
- Lallukka, Seppo, pol.kand., Karlavägen 12 B 28, 00200 Helsingfors 20.
- Leppo, Kimmo, med.lic., Social- och hälsovårdsministeriet, Snellmansgatan 4-6, 00170 Helsingfors 17.
- Lindgren, Jarl, äldre forskare, agr.dr., Institutet för befolkningsforskning, Bulevarden 28, 00120 Helsingfors 12.
- Majava, Aili, avd.cher., pol.mag., Arbetskraftsministeriet, Forsknings- och planeringsbyrån, Annegatan 25, 00100 Helsingfors 10.
- Markelin, Pasi, överaktuarie, pol.kand., Statistikcentralen, Broholmmsgatan 12, 00530 Helsingfors 53.
- Mikkola, Kimmo, aktuarie, samhällsvet.lic., Statistikcentralen, Broholmmsgatan 12, 00530 Helsingfors 53.
- Nieminen, Armas, professor, Tikantie 12, 33100 Tammerfors 10.
- Nieminen, Mauri, planerare, fil.kand., Statistikcentralen, Broholmmsgatan 12, 00530 Helsingfors 53.
- Pentimäki, Erkki, byråchef, pol.kand., Statistikcentralen, Broholmmsgatan 12, 00530 Helsingfors 53.
- Pentti, Pirjo, regionsplaneforskare, Pajamäenkatu 3 B 20, 48600 Karhula.
- Piepponen, Paavo, pol.dr., Harjuviita 6, 02100 Tapiola.
- Pietilä, Pertti, aktuarie, pol.kand., Statistikcentralen, Broholmmsgatan 12, 00530 Helsingfors 53.
- Pipping, Knut, professor, Fägränd 41, 20540 Abo 54.
- Pulkkinen, Aimo, äldre forskare, pol.kand., Institutet för befolkningsforskning, Bulevarden 28, 00120 Helsingfors 12.
- Purola, Tapani, planeringschef, pol.dr., Mäntyviita 5 E, 02100 Tapiola.
- Puustelli, Markku, assistent, Handelshögskolan, Runebergsgatan 14-16, 00100 Helsingfors 10.
- Rintamäki, Matti, planeringschef, Statistikcentralen, Broholmmsgatan 12, 00530 Helsingfors 53.
- Ritamies, Marketta, yngre forskare, pol.kand., Institutet för befolkningsforskning, Bulevarden 28, 00120 Helsingfors 12.
- Saxén, Ake, överaktuarie, fil.mag., Helsingfors stads statistiska byrå, 2. linjen 4, 00530 Helsingfors 53.
- Sievers, Kai, professor, med.kir.dr., Nystadsvägen 8, 00350 Helsingfors 35.
- Soininen, Heli, aktuarie, pol.mag., Statistikcentralen, Broholmmsgatan 12, 00530 Helsingfors 53.
- Strengell, Göran, byråchef, pol.mag., Statistikcentralen, Broholmmsgatan 12, 00530 Helsingfors 53.
- Strömmer, Aarno, avdelningschef, pol.dr., Kuminakuja 2 H 64, 00840 Helsingfors 84.
- Sukselainen, V.J., professor, Päivättärenpolku 2, 02100 Tapiola.
- Suomalainen, Jouko, aktuarie, pol.mag., Statistikcentralen, Broholmmsgatan 12, 00530 Helsingfors 53.
- Torkko-Laaksonen, Maija, fil.kand., Universitetets räknecentral, kotiosoite: Pitkänkallionkatu 5 C 40, 02170 Haukilahti.
- Visuri, Elina, sektionschef, pol.dr., Pihkapolku 3, 02100 Tapiola.
- Aström, Sven-Erik, professor, Kaptensgatan 1 C, 00140 Helsingfors 14.

NORGE

- Andersen, Harald T., dosent, Nordisk Husholdningshøgskoles ernæringslinje, Postboks 1046, Blindern, Oslo 3.
- Backer, Julie E., byråsjef, Ullevålsvn. 113, Oslo 4.
- Berge, Erling, konsulent, Statistisk Sentralbyrå, Oslo-Dep., Oslo 1.
- Bergh, Harald, konsulent, Kommunaldepartementet, Distriktsutbyggingsavdelingen, Oslo-Dep., Oslo 1.
- Beverfeldt, Eva, Nasjonalforeningen for folkehelsen, Inkognitgt. 1, Oslo 2.
- Bjerkedal, Tor, professor dr.med., Universitetet i Bergen, Institutt for Hygiene og Sosialmedisin, MFH-bygget, Haukeland sykehus, 5000 Bergen.
- Bog, Paal, avdelingsdirektør, Direktoratet for norsk utviklingshjelp, Oslo-Dep., Oslo 1.
- Borge, Thorleif, aktuar, Norske Folk, Ruseløkkvn. 26, Oslo 2.

- Brox, Ottar, professor, Universitetet i Tromsø, 9000 Tromsø.
- Brunborg, Helge, cand.oecon., Statistisk Sentralbyrå, Oslo-Dep., Oslo 1.
- Brækhus, Kjeld, universitetslektor, Geografisk Institutt, Postboks 1042, Blindern, Oslo 3.
- De norske livsforsikringssselskapers statistiske kontor, Ruseløkkvn. 14, Oslo 2.
- Dolven, Arne S., byråsjef, Stubberudveien 3, 2010 Strømmen.
- Drake, Michael, professor, The Open University, 38 Belgrave Square, London SW 1, England.
- Dyrvik, Ståle, cand.philol., Historisk Institutt, Boks 23, 5014 Bergen - Univ.
- Eide, Kjell, ekspedisjonssjef, Kirke- og Undervisningsdepartementet, Oslo-Dep., Oslo 1.
- Frydenberg, Bernt, underdirektør, Kommunaldepartementet, Oslo-Dep., Oslo 1.
- Gilje, Eivind, aktuar, 1 A Lansdowne Walk, London W 11, England.
- Haldorsen, Tor, cand. real., Statistisk Sentralbyrå, Oslo-Dep., Oslo 1.
- Hansen, Jens Chr., professor, Geografisk institutt, Norges Handelshøyskole, 5000 Bergen.
- Helvig, Magne, professor, Geografisk institutt, Norges Handelshøyskole, 5000 Bergen.
- Hoem, Jan M., professor, Forsikringsmatematisk laboratorium, Universitetsparken 5, DK 2100 København Ø.
- Hofstad, Svein, underdirektør, Miljøverndepartementet, Distriktsplanavdelingen, Oslo-Dep., Oslo 1.
- Juhász, Lajos, statsarkivar, Prof. Dahlsgt. 18, Oslo 3.
- Knudsen, Arne, direktør, De norske livsforsikringssselskapers statistiske kontor, Ruseløkkvn. 14, Oslo 2.
- Lettenstrøm, Gerd S., byråsjef, Statistisk Sentralbyrå, Oslo-Dep., Oslo 1.
- Ljones, Olav, konsulent, Statistisk Sentralbyrå, Oslo-Dep., Oslo 1.
- Lossius, Kristin, stud. med., 1712 Valaskjold.
- Magnus, Knut, dr.philos., Kreftregisteret, Montebello, Oslo 3.
- Magnussen, Olav, lic.phil., Rogaland distriktshøgskole, Eiganesvn. 32, 4000 Stavanger.
- Moe, John Ingar, byråsjef, Kommunaldepartementet, Boligavdelingen, Oslo-Dep., Oslo 1.
- Moe, Thorvald, underdirektør, Finansdepartementet, Oslo-Dep., Oslo 1.
- Mykland, Knut, professor, Historisk institutt, Universitetet i Bergen, 5000 Bergen.
- Myklebost, Hallstein, professor, Geografisk institutt, Postboks 1042, Blindern, Oslo 3.
- Nissen-Meyer, Sven, professor, Universitetet i Bergen, Matematisk institutt, Allégt. 34, 5000 Bergen.
- Nordbotten, Svein, professor, Sosiologisk institutt, Christies gt. 15-19, 5014 Bergen U.
- O'Neill, Colin J., Economic Commission for Europe, Palais des Nations, CH-1211 Genève 10, Sveits.
- Pedersen, Einar, overlege, Kreftregisteret, Montebello, Oslo 3.
- Ramsøy, Natalie Rogoff, direktør, INAS Boks 1100, Blindern, Oslo 3.
- Sandal, Jan, byråsjef, Miljøverndepartementet, Oslo-Dep., Oslo 1.
- Schweder, Tore, universitetslektor, Department of Statistics, University of California, Berkeley, Cal. 94720 U.S.A.
- Seip, Jens L., eksp.sjef, Boligavdelingen, Kommunaldepartementet, Oslo-Dep., Oslo 1.
- Semningsen, Ingrid, professor, Konsul Schjelderupsvei 10, Oslo 2.
- Sevaldson, Per, forsker, Statistisk Sentralbyrå, Oslo Dep., Oslo 1.
- Skanche, Gisle, underdirektør, Statistisk Sentralbyrå, Oslo-Dep., Oslo 1.
- Skaug, Helge, byråsjef, Statistisk Sentralbyrå, Oslo-Dep., Oslo 1.
- Sogner, Sølvi, cand.philol., Ørneveien 64, 1340 Bekkestua.
- Strøm, Axel, professor, Universitetet i Oslo, Institutt for Sosialmedisin, Rikshospitalet, Oslo 1.
- Thonstad, Tore, professor, Sosialøkonomisk institutt, Blindern, Oslo 3.
- Tønnesen, Bjørn Lied, aktuar, 5815 Solvorn.
- Valheim, Ragnvald, Kommunaldepartementet, Oslo-Dep., Oslo 1.
- Vannebo, Olav, cand.oecon., Statistisk Sentralbyrå, Oslo-Dep., Oslo 1.
- Vogt, Johan, professor, Vakåsvn. 24, 1364 Hvalstad.
- Walløe, Lars, dosent, Fysisk institutt, Blindern, Oslo 3.
- Wedervang, Frøystein, professor, Norges Handelshøyskole, 5000 Bergen.
- Østby, Lars, cand.real., Statistisk Sentralbyrå, Oslo-Dep., Oslo 1.
- Øyen, Ørjar, professor, Sosiologisk institutt, Christies gt. 15-19, 5014 Bergen U.
- Aalen, Odd, cand.real., Department of Statistics, University of California, Berkeley, Cal. 94720 U.S.A.
- As, Dagfinn, mag.art., Norges Byggeforskningsinstitutt, Postboks 322, Blindern, Oslo 3.

SVERIGE

- Ahlbom, Anders; Lilla Sällskapet's väg 20, 127 33 Skärholmen.
- Allander, Erik; socialmedicin, Huddinge sjukhus, 141 86 Huddinge.
- Anderson, Britt-Marie; Edsväg 8, 141 46 Huddinge.
- Arvidsson, Arne; Högbyväg 141, 175 46 Järfälla.
- Asztély, Eva; Holmåkraväg 14 G, 437 00 Lindome.
- Avd för Amerikansk Historia; S:t Larsgat 2, 752 20 Uppsala.
- Bernhardt, Eva; Malväg 22 B, 191 60 Sollentuna.
- Bolander, Anne-Marie; Statistiska Centralbyrån, Fack, 102 50 Stockholm.
- Bondestam, Lars; Kristinagatan 26 A, 602 26 Norrköping.
- Bryding, Göran; Statistiska institutionen, Box 2300, 750 02 Uppsala z.
- Bylund, Erik; Kulturgeografiska institutionen, 905 90 Umeå.
- Carlsson, Gösta; Sociologiska institutionen, Fiskartorpsväg 160, Fack, 104 05 Stockholm 50.
- Carlsson, Margareta; Nybacka, P1 4627, 655 90 Karlstad.
- Diamand, Halina; Demografiska institutionen, Viktoriagat 13, 411 25 Göteborg.
- Egerö, Bertil; c/o Bornstein, Rådjurstig 2, 171 72 Solna.
- Eidensten, Ira; Raketväg 1, 170 23 Barkarby.
- Ek, Christina; Olivedalsgat 4, 413 10 Göteborg.
- Eriksson, Ingrid; Malma Stensväg 2, 752 45 Uppsala.
- Erman, Kim; Viktoriagat 20, 411 25 Göteborg.
- Faxér, Hans; Eskilstuna kommun, Adm kont planeringsgrupp, Fack, 631 83 Eskilstuna.
- Fornö, Svante; Stockholms Statistiska Kontor, Fack, 103 10 Stockholm 2.
- Friberg, Inga; Wallingat 35, 111 24 Stockholm.
- Friberg, Nils; Stockholms universitet, Observatoriegat 2 A, 113 29 Stockholm.
- af Geijerstam, Gunnar; Karolinska sjukhuset, 104 01 Stockholm.
- Helmfrid, Staffan; Björkhagsväg 40, 186 00 Vallentur
- Hofsten, Erland; Statistiska Centralbyrån, Fack, 102 50 Stockholm.
- Holmbeck, Britta; Vidängsväg 51 B, 161 33 Bromma.
- Holmberg, Ingvar; Demografiska institutionen, Viktoriagat 13, 411 25 Göteborg.
- Holmberg, Per; Per Hörbergs väg 7, 161 55 Bromma.
- Hyrenius, Hannes; Demografiska institutionen, Viktoriagat 13, 411 25 Göteborg.
- Hägerstrand, Torsten; Geografiska institutionen, Sölyegat 13, 223 62 Lund.
- Inghe, Gunnar; Rastväg 11, 161 51 Bromma.
- Jakobsson, Arne; Stadshuset, Drottninggat 7, 252 21 Helsingborg.
- Jiveskog, Lars-Olov; Storskogsväg 41, 150 24 Rönninge.
- Johansson, Leif; Demografiska institutionen, Viktoriagat 13, 411 25 Göteborg.
- Johansson, Lena; Havreväg 4, 752 57 Uppsala.
- Kant, Edgar; Spolegat 8 B, 222 20 Lund.
- Karlberg, Birgitta; Fyrveckarbacken 40 2tr, 112 60 Stockholm.
- Kälvemark, Ann-Sofie; Torbjörnsgat 12, 753 35 Uppsala.
- Larsson, Tage; Karlbergsväg 44, 113 34 Stockholm.
- Lindal, Sten; Lilleboväg 46, 191 44 Sollentuna.
- Loman, Jan-Olof; Ormängsgat 61 D, 162 31 Vällingby.
- Lublin, Folke; Torsten Levenstams väg, 123 85 Farsta.
- Lundberg, Anders; Akvamarinatingatan 24, 421 60 V. Frölunda.
- Lundström, Hans; Ljuskärrsväg 44, 133 00 Saltsjöbaden.
- Lönn, Sven-Gunnar; Kommunalstyrelsens utredningskontor, Nya Rådstugat 3, 602 24 Norrköping.
- Malker, Birgitta; Getingväg 37, 184 00 Akersberga.
- Malker, Hans; Getingväg 37, 184 00 Akersberga.
- Malmquist, Sten; Statistiska institutionen, Box 6701, 113 85 Stockholm.
- Marksjö, Bertil; Stockholms statistiska kontor, Fack, 103 10 Stockholm.

- Matthiesen, Ann-Sofi; Docentbacken 13 6tr, 104 05 Stockholm.
- Myrdal, Alva; Center for the Study of Democratic Institutions, Box 4068, Santa Barbara, California 93103, U.S.A.
- Myrdal, Gunnar; Center for the Study of Democratic Institutions, Box 4068, Santa Barbara, California 93103, U.S.A.
- Nilsson, Bengt; Nydalaväg 7 A 8tr, 214 58 Malmö.
- Norberg, Anders; Kontorsgatan 36, 754 24 Uppsala.
- Nordlund, Agnete; Sociologiska institutionen, Drottninggat 1, 752 20 Uppsala.
- Nordström, Olof; Geografiska institutionen, Sölvegat 13, 223 62 Lund.
- Olin, Ulla; 230 Jay St. Apt. 8-C, Brooklyn, N.Y. 11201 U.S.A.
- Olofsson, Rolf; Slätbaksväg 18, 121 64 Johanneshov.
- Pernu Olofsson, Agneta; Slätbaksväg 18, 121 64 Johanneshov.
- Peterson, Bo; Knäckepilsgat 8, 212 31 Malmö.
- Quensel, Carl-Erik; Statistiska institutionen, Getingeväg 8, 222 41 Lund.
- Quist, Jan; Demografiska institutionen, Viktoriagat 13, 411 25 Göteborg.
- Sedelius, Gösta; Gröna gat 33 9tr, 414 54 Göteborg.
- Sjögren, Carl-Göran; Riksförsäkringsverket, Adolf Fredriks Kyrkogata 8, 111 37 Stockholm.
- Stenek, Monica; Ekuddsväg 2, 131 00 Nacka.
- Stenström, Olle; Torkels väg 4, 444 00 Stenungsund.
- Sundin, Nils; Socialstyrelsen, 105 30 Stockholm.
- Sundvall, Agneta; Landalabergen 38, 411 29 Göteborg.
- Svanfeldt, Göran; Oxelgat 9 B, 753 24 Uppsala.
- Svensson, Göran; Metargat 13, 116 66 Stockholm.
- Trost, Jan; Sociologiska institutionen, Drottninggat 1, 752 20 Uppsala.
- Tryggveson, Rune; Statistiska Centralbyrån, Fack, 102 50 Stockholm.
- Widén, Lars; Morkullväg 51 C, 752 52 Uppsala.
- Wiman, Elisabeth; Bofinksväg 2 D, 902 37 Umeå.
- Wold, Herman; Statistiska institutionen, Viktoriagat 13, 411 25 Göteborg.
- Wåhlin, Lars; Holmingegränd 43, 163 61 Spånga.

